

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Bacheloroppgave 2023 15 stp
Fakultet på landskap og samfunn

Gjenåpning av Utsiktskollen i Bogstad skogpark

Reopening the viewpoint in Bogstad forestpark

Mai Yan Brask
Landskapsingeniør

Forord

Denne oppgaven markerer min avslutning på bachelorstudiet landskapsingeniør ved Norges miljø- og biovitenskaplige universitet. Arbeidet med oppgaven startet våren 2022 og ble ferdig vårsemesteret 2023. I løpet av studiet har jeg fått en stor interesse for skjøtsel og vedlikehold. Derfor bestemte jeg meg for tema for oppgaven da jeg fikk vite om at Utsiktskollen i Bogstad skogpark skulle gjenåpnes. Å skrive om et sted nært mitt barndomshjem har gjort oppgaven ekstra spennende.

Jeg vil rette en stor takk til frivillige i Røa Vel, ansatte i Bymiljøetaten i Oslo og ansatte i Riksantikvaren som har svart på mine spørsmål. Takk til min veileder Anne Aude for gode innspill og veiledning til oppgaven. Til slutt vil jeg takke nære og kjære som har korrekturlest oppgaven. Spesielt takk til min far som presenterte gjenåpningsprosjektet og som har hjulpet meg underveis.

Mai Yan Brask

Ås, mai 2023

Sammendrag

Utsiktskollen er et gjengrodd kulturlandskap i Bogstad skogpark. Området har kulturhistorisk verdi og fredet etter fredningsvedtaket fra 2014: Bogstad gård med plasser og kulturlandskaper. Verdien og kulturhistorien er ikke glemt og Røa Vel, en frivillig organisasjon ønsker å bidra til å åpne opp kulturlandskapet.

Formålet med denne oppgaven er å danne en forståelse for hvordan Utsiktskollen gjenåpnes med Røa Vel som initiativtaker og pådriver for gjennomføring av prosjektet. Spesielt med tanke på at det er fredet, og at Oslo kommune eier skogarealet. Bakgrunnen for dette er å lære av Utsiktskollen som er et pågående prosjekt. Samtidig få en bedre oversikt over samarbeid mellom ulike aktører, med hovedfokus på Røa Vel, og finne ut hvilke konsekvenser fredningen har for prosjektet. Til slutt vil anbefalinger for videre skjøtsel komme.

Gjennom en kombinasjon av case- og litteraturstudiet skal denne problemstillingen løses:
Hvordan gjenåpne Utsiktskollen, et fredet kulturlandskap, og hvordan kan det skjøttes videre?
I oppgaven er hovedfokus på Røa Vel som initiativtaker og pådriver for gjennomføring.

Abstract

Utsiktskollen a viewpoint that is a forgotten cultural landscape with an overgrown vegetation in Bogstad forestpark. It has a value as a culture heritage and is included in the 2014 conservation decision for Bogstad gård with spaces and cultural landscape. The value and culture heritage is not forgotten by Røa Vel. A voluntary organization who wishes to help open the cultural landscape.

The purpose of this thesis is to form an understanding for how Utsiktskollen reopens with Røa Vel as initiative taker and instigator for the project execution. Especially since it is protected, and Oslo municipality is owner of the forest area. The background for this is to learn from Utsiktskollen as an ongoing project. At the same time is it to get an overview over the cooperation between different parts, with focus on Røa Vel, and find out the protections consequences has for the project. At last will recommendations for futere care.

Through a combination of case- and literature study will this problem: *How to open Utsiktskollen, a protected culture landscape, and how should its futere care be? In the thesis is the focus Røa Vel as initiative taker and instigator for the execution.*

Innholdsfortegnelse

Forord.....	2
Sammendrag.....	3
Abstract	4
Kapittel 1 Introduksjon.....	7
1.1 Presentasjon av området.....	7
1.2 Bakgrunn for oppgaven.....	11
1.3 Målet for oppgaven	11
1.4 Metode.....	12
Kapittel 2 Utredning.....	14
2.1 Aktører	14
Røa Vel.....	14
Bymiljøetaten	15
Byantikvaren	15
Oslo golfklubb og Bogstad camping	15
2.2 Case	17
2018.....	17
2019.....	17
2020.....	19
2021.....	21
2022.....	22
2023.....	26
2.3 Observasjoner og registreringer.....	27
2.4 Verdier.....	34
Utsiktspunktet som verdi.....	34
Turaktivitet som verdi	35
Greenene som en verdi til området.....	38
Beitedyr som verdi	38
Kulturhistorien som verdi.....	39
Utsiktskollen som læringsarena.....	39
2.5 Fredningsvedtaket	40
2.6 Kulturhistorien.....	48
Kapittel 3 Diskusjon.....	54
Kapittel 4 Anbefalinger	56
4.1 Skjøtselsplan.....	56

Mål	56
Beskrivelse av skjøtsel	57
Kapittel 5 Refleksjon.....	61
Litteraturliste	62
Figur- og bildeliste	64
Tegnforklaring til kartverket	66

Kapittel 1 Introduksjon

1.1 Presentasjon av området

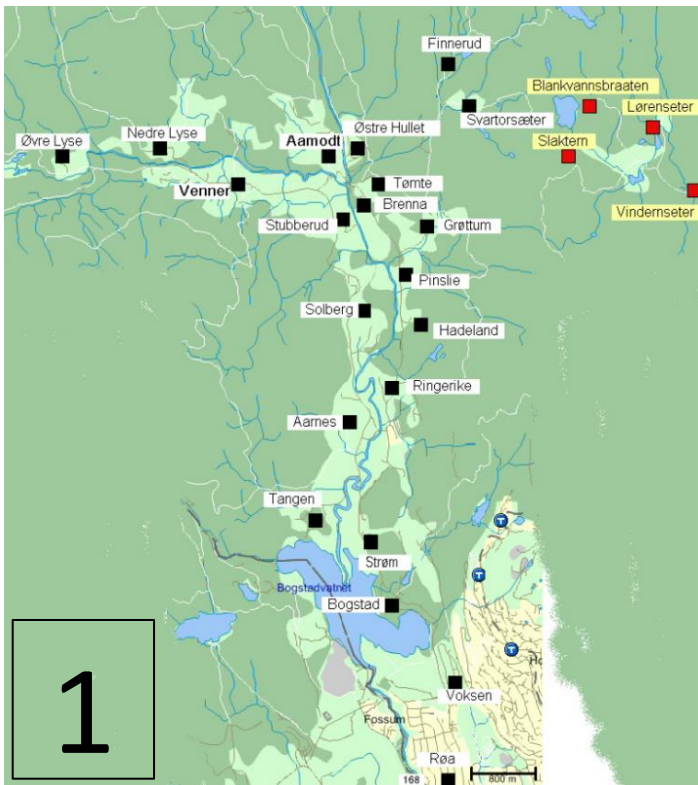
Ved inngangen av Sørkedalen i Oslo ligger en kolle ved navn Utsiktskollen.

Sørkedalen er et dalføre på rundt 10 kilometer langt og 2 kilometer på det bredeste (Tvedt, Sørkedalen, 2022). Den starter ved Røa og Bogstadvannet og ligger mellom Voksenåsen og Tryvannshøgda i øst og Venneråsen i vest (Tvedt, Sørkedalen, 2022). Bilveien fra Røa og videre inn Sørkedalen fører slutter lenger inn og splittes til blindveier, private veier som ikke fører videre. Det ble aldri anlagt kjørevei videre mot Ringerike. Dette har ført til lite forandring i området, med spor fra fortiden som en jordbruk- og skogdriftald.

Like innenfor Sørkedalen ligger Bogstad gård. Et gods som ble privat eiendom i 1649 frem til 1955 (Bogstad gård, u.d.). Med tiden ble godset delt mellom arvingene. Størsteparten av skogarealet med jernverkene og sagbrukene ble samlet over på en part. Denne parten er i stor grad holdt samlet og har gått i arv i familien Løvenskiold. I dag eier og driftes skogarealene av familiebedriften Løvenskiold-Vækerø (Løvenskiold, u.d.). Bogstads hovedbygning, med innbo, park og annet terreng rundt hovedbygningen ble gitt til Bogstad Stiftelse. Mens resterende jord- og skogareal eies av Oslo kommune (Bogstad gård, u.d.).

Bogstad skogpark er navnet på skogarealet som Oslo kommune eier. Det er Bymiljøetaten til Oslo som forvalter skogparken. Det er en småkupert, trekledd og variert skogås. Den strekker seg fra Bogstad hovedgård og den dyrkede marken inn mot de bratte liene som danner starten på Voksenkollen. Det er utarbeidet en egen skjøtselsplan for Skogparken. Tidligere har deler av parken vært rekreasjonsområder, dyrket mark og inngjerdede beiteområder også kalt havnehager (Bymiljøetat, 2012). Det er her Utsiktskollen ligger.

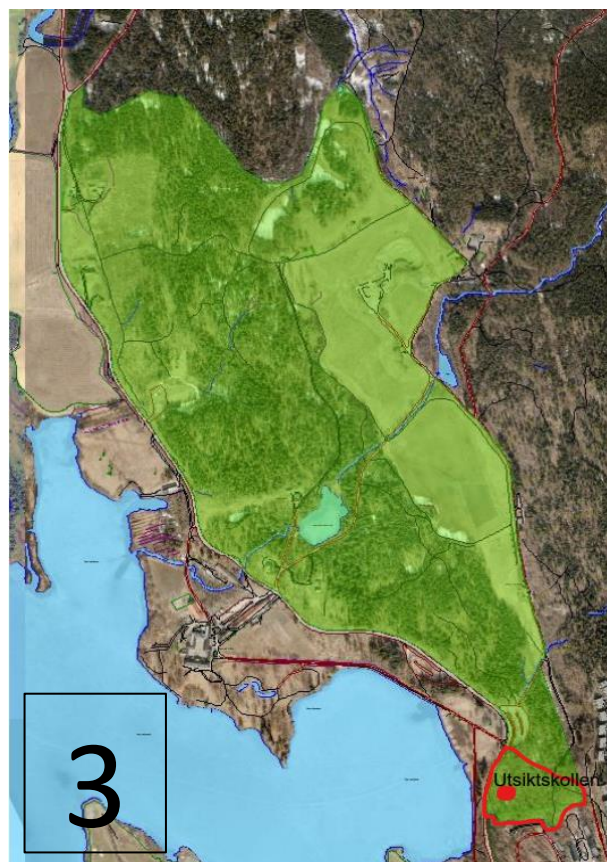
Det er verdt å nevne at Sørkedalen, Bogstad skogpark og Bogstad gård ligger innenfor grensen til Nordmarka. Nordmarka er en av ni områder som tilhører Oslomarka (DNT, u.d.). Det største skogområdet med et areal på 430 km² og samtidig den mest besøkte delen av Oslomarka (Tvedt, Nordmarka, 2022).

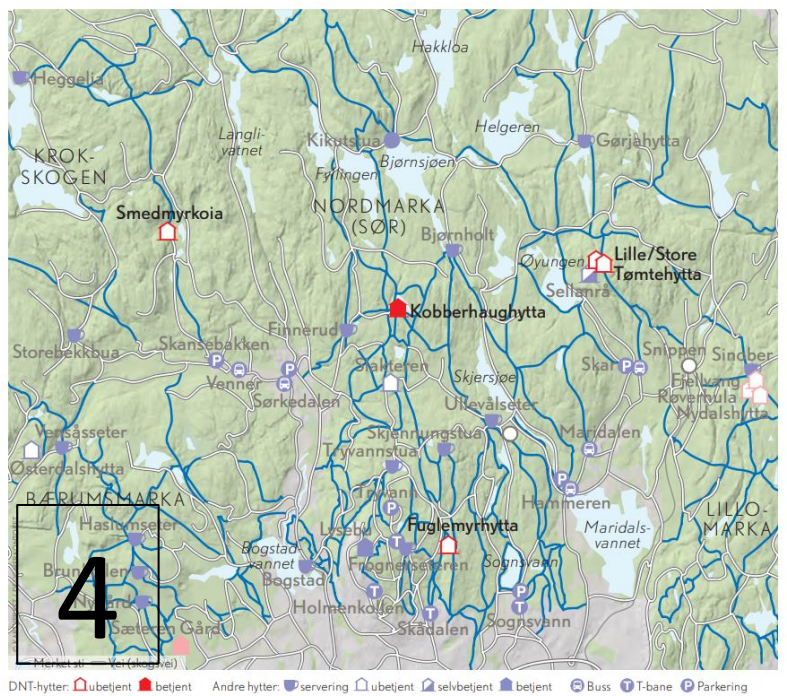
Figur 1 Kart over Sørkedalen. Fremhevet i lysegrønn. Med viktige plasser med svart og rød boks. Hentet fra Sørkedalens bosetningshistorie. URL: Oversiktsskart (sorkedal.no)

Figur 2 Kart som viser omfanget av fredningen. Hentet fra fredningsdokumentet.

Figur 3 Kart av Bogstad skogpark. Grønn avgrensning. Utsiktsskollen markert rødt med rødt punkt for utsiktspunktet. Hentet fra skjøtselsplanen 2012.

Figur 4 Turkart over Nordmarka Øst. Hentet fra DNT.

I oppgaven vil Utsiktskollen være en fellesbetegnelse for oppgavens avgrensede område. Avgrensningen synes på figur 5. For Bymiljøetaten er Utsiktskollen et større areal, men for oppgaven er det avgrenset i forbindelse med Røa Vel sitt fokusareal, se figur 13. Til kun Utsiktskollen som utsiktspunkt vil det bli referert som utsiktspunktet.

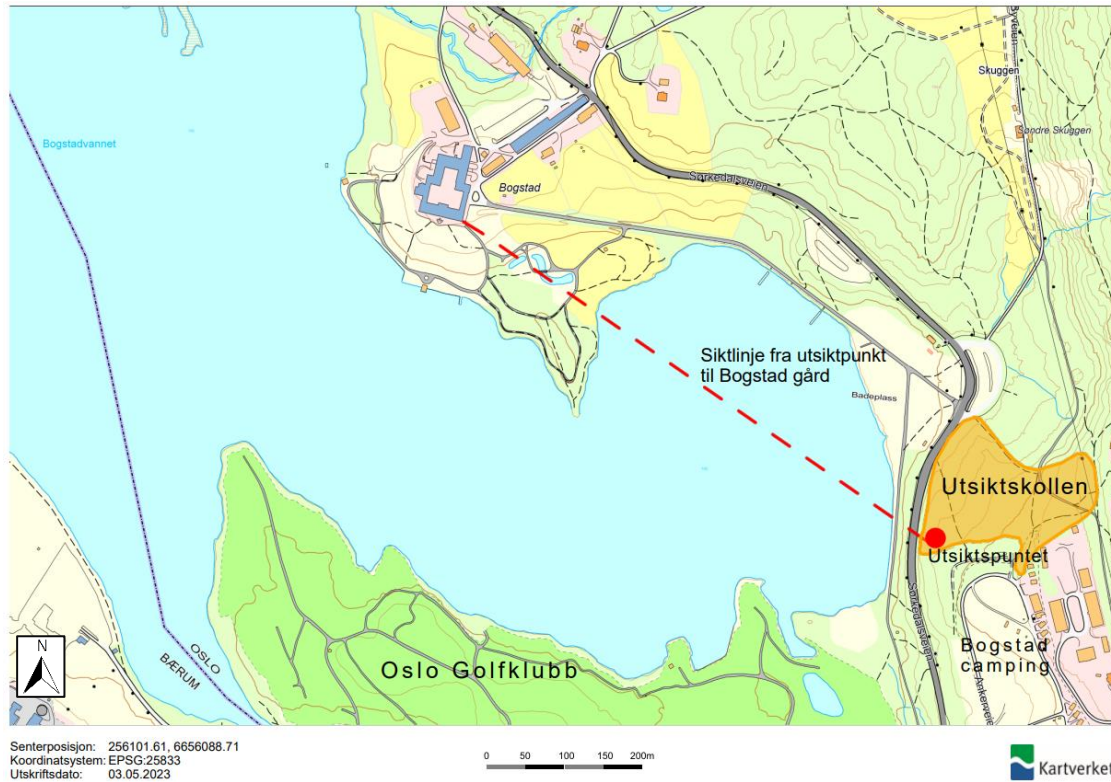
Utsiktskollen er består av gjengrodd skog som før var et åpent kulturlandskap. Kulturlandskap er et landskap som helt eller delvis formet av menneskers liv og virke opp gjennom tidene (Miljølære, u.d.). Det vi tradisjonelt anser som kulturlandskap, er det kultiverte landskapet (Miljølære, u.d.). Utsiktskollen er et slikt landskap. Det gikk fra urørt natur til å bli et naturområde som var tatt i bruk, omformet og pleiet for rekreasjon. Det var et oppholdsområde knyttet til Bogstad gård for uteområde og uteanlegg. Spesielt i løpet av tiden da Peder Anker var eier fra 1772 til 1824. Kollen ligger slik at en får en fin utsikt til Bogstad, vannet og landskapet rundt, derav navnet utsiktsskulle.

I dag er Utsiktskollen et folksomt med tur, på grunn av stiene som fører folk inn i marka, til Bogstad gård eller til badeplassen. Friluftslivet og rekreasjon i nærheten er høy. Aktiviteten rundt kan brukes til fordel for Utsiktskollen. Få vet om kulturhistorien til Utsiktssollen, samtidig som tettvegetasjon gir begrenset tilgangen for å oppholde seg. Det har ført til at ingen stopper opp på Utsiktskollen eller går hele veien til utsiktspunktet. Utsiktsskollen har et potensial for å bli en destinasjon i seg selv.

Bymiljøetaten har planlagt å åpne opp Utsiktskollen lenge. I skjøtelsesplanen deres fra 2012 er det en del av de langsiktige målene. I 2018 er det fremdeles et gjengrodd område. Etter hvert har Røa Vel fått interesse av gjenåpningen av Utsiktskollen. De så et stort potensial for å formidle kulturhistorien og initierte starten på gjenåpningen.

Røa Vel er en frivillig organisasjon med mål om å bedre nærmiljøet til Røa. Siden 2020 og frem til dags dato har de vært en viktig pådriver for prosjektet. De begynte å åpne landskapet så smått. Organisasjonen ryddet opp i den tette underskogen til Utsiktsskollen. Underskog er vegetasjon av småtrær, busker eller lignende som vokser opp mellom og under høyere trær i skogen (NAOB, u.d.).

Riksantikvaren har fredet Bogstad gård med plasser og kulturlandskap, etter utvidelse av fredning i 2014 i sammenheng med jubileumsår. Dette inkluderer også Utsiktsskollen. På fredet grunn må Byantikvaren informeres og godkjenne planer før det kan gjøres.

Figur 5 Kart med avgrenset område for oppgaven markert i oransje, Utsiktskollen markert som rødt punkt og siktlinje rød stiple linje. Hentet fra kartverket. URL: [Norgeskart](https://norgeskart.no)

Figur 6 Bilde av utsikten fra utsiktspunktet. Foto: Mai Yan Brask.

1.2 Bakgrunn for oppgaven

Det er viktig å ta vare på eksisterende grøntområder. I mange tilfeller handler dette om å oppgradere dem. Oslo har stort fokus på det grønne, det ser en når 98 prosent av de som bor i Oslo har mindre enn 300 meter til grøntarealer fra sitt bosted (Oslo kommune, 2022).

Samtidig er det ikke lett å se hvor behovet for oppgradering er til enhver tid. Derfor er det viktig med innbyggernes ønsker og mening. Uten engasjement fra frivillige Røa Vel, hadde neppe prosjektet for Utsiktskollen blitt realisert i samme omfang.

Utsiktskollen er av nasjonal verdi som kulturlandskap. Som en nasjonal verdi er det gjennomgått en kulturhistorisk vurdering og er identifisert som verneverdig av Riksantikvaren (Riksantikvaren, 2023). Nasjonale verdier er de mest verneverdige kulturminnene eller kulturmiljøene. Kulturminner og kulturmiljøer kan forklares som gjenstander eller områder som har kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi. Det er først og fremst disse som fredes etter kulturminneloven (Riksantikvaren, 2023). Fredning gjort av Riksantikvaren bevarer nasjonale verdier etter kulturminneloven. Etter loven er alle fredede kulturminner av nasjonal verdi (Lovdata, 1979). Til tross for at Utsiktskollen er av nasjonal verdi, er det en del av historien som har blitt glemt. Både av lokalbefolkning og tilreisende. Derfor er det ønskelig å belyse dette i oppgaven.

1.3 Målet for oppgaven

I oppgaven settes det fokus på forståelse av hvordan Røa Vel gjennomfører et prosjekt for å gjenåpne Utsiktskollen, sett i lys av at det er et fredet område. Siden Utsiktskollen er fredet er det strenge rammer for hva som kan gjøres. Det er Byantikvaren som tar vare på Oslos verneverdige kulturminner og kulturmiljøet. Det er de som bestemmer hvilke tiltak som vil godkjennes for Utsiktskollen.

Hovedfokuset i oppgaven vil være å forstå hvordan fredningen påvirker gjenåpningen. Fredningen er knyttet til Bogstad gård, derfor vil det også inkluderes relevant historie som en viktig bakgrunn for fredningen. I tillegg til historien som knytter seg til Sørkedalen og Nordmarka.

For å opprettholde ønsket bruk i fremtiden vil det bli lagt frem en skjøtelsesplan for Utsiktskollen. Skjøtelsesplanen er laget med kunnskapsgrunnlaget fra PHG215 emnet i høstparallellell på tredjeåret, Landsapsplanter- etablering og skjøtsel.

Problemstillingen for oppgaven er:

Hvordan gjenåpne Utsiktskollen, et fredet kulturlandskap, og hvordan kan det skjøttes videre? I oppgaven er hovedfokus på Røa Vel som initiativtaker og pådriver for gjennomføring.

Oppgaven kan benyttes av flere. Først og fremst til Røa Vel som er aktivt med i prosjektet, men også for Bymiljøetaten som har ansvar for forvaltning og drift i skogparken. I tillegg kan oppgaven være informativ for lokale i nærområdet og turgåere som ønsker kunnskap om Utsiktskollen.

For at oppgavens ikke skal ha for stort omfang har det vært behov for å sette noen avgrensninger. Som nevnt tidligere er området i oppgaven avgrenset til delen Røa Vel har spesifisert. For fredningsvedtaket er hovedfokus knyttet til Utsiktskollen. Oppgaven vil fokusere på historie fra rundt 1700-tallet frem til midten av 1800-tallet, da dette var perioden som hadde størst påvirkning for Utsiktskollen som et rekreasjonsområde.

1.4 Metode

For å svare på problemstillingen i denne oppgaven er det valgt en kombinasjon av case-studie og litteraturstudie. I sammenheng med casestudie benyttes befarings og kommunikasjon med aktører som en metode. Å studere et konkret område og relevant informasjon ved systematisk søking gir et godt grunnlag for diskusjonen. Dette etterfølges av anbefalinger og til slutt et kapittel om refleksjon av oppgaven som helhet.

Gjennomføring av case-studie:

Hensikten med case-studiet er å forstå hvilke forutsetninger gjenåpningen av Utsiktskollen har. Med fokus fra Røa Vel sin side, som initiativtaker og pådriver. Dette reiser et sentralt spørsmål: Hvilke muligheter ser de at åpningen av Utsiktskollen kan gi og er de gjennomførbare? Hvordan hjelper de med å gjennomføre prosjektet?

I perioden april 2022 til mai 2023 har det blitt gjennomført flere befarings på Utsiktskollen og områdene rundt. Å observere, registrere og analysere området i ett år har vært nødvendig for å få et helhetlig bilde av Utsiktskollen. Kommunikasjon både med ulike aktører har også vært en viktig del av arbeidet med denne oppgaven.

Litteraturstudie:

I litteraturstudie er hensikten å finne frem til relevant litteratur innenfor temaet. Videre skal en vurdere og sortere ut det innholdet som kan bidra til å besvare problemstillingen, på en god måte.

For denne oppgaven foregikk litteraturstudiet fra mai 2022 fram til mai 2023. Hovedkilden som blir brukt i oppgaven er fredningsdokumenter og vedlegg fra Riksantikvaren. I tillegg har historiebøker om Sørkedalen og Bogstad gård vært sentrale. Andre dokumenter fra Røa Vel og Bymiljøetaten har vært viktige informasjonskilder. Avisartikler og forelesningsnotater har vært nyttige sekundære kilder.

I tillegg har Riksantikvarens bibliotek blitt oppsøkt i løpet av arbeidet med oppgaven. Her var det ønskelig å finne historisk tilknytning med Bogstad gård og Utsiktskollen. Det var svært lite informasjon tilgjengelig. Arkivet til Riksantikvaren har heller ikke gitt mange resultat. Til tross for dette er det flere historiebøker om Bogstad gård, som har vært til nytte i oppgaven.

Kapittel 2 Utredning

Utredningskapittelet er hoveddelen i oppgaven. Her kommer prosjektet om gjenåpning frem i sin helhet, fra startfasen til dags dato. Startfasen inkluderer bakgrunnen for prosjektet og når Røa Vel begynte å vise interesse. Observasjoner og registreringer fra befarings vil bli presenter knyttet opp mot prosessen til prosjektet. De viktigste verdiene for gjenåpningen vil bli sett nærmere på. Deretter vil fredningsvedtaket og dispensasjoner bli beskrevet, med fokus på Utsiktskollen. Til slutt vil kulturhistorien bli fremhevet.

2.1 Aktører

For å få en oversikt over ulike aktører involvert i prosjektet, starter kapittelet med dem.

Røa Vel

Røa Vel var med å få igangsatt gjenåpningen i 2020. De er en aktiv frivillig organisasjon som ønsker det beste for Røa og nærmiljøet. En frivillig organisasjon bygger på frivillig innsats og er ikke-offentlig styrte (Nylenna & Braut, 2022). Røa Vel ble stiftet i 1914 og har i dag en medlemsmasse på 1300 husstander (Røa Vel, 2021). Røa Vel engasjerer seg i et bredt spekter av områder: fra infrastruktur i veier og trafikk til søppelrydding og trivselstiltak.

Røa Vel har etablert en egen gruppe «Grønne lunges». Gjennom årene har gruppen bidratt til de grønne lungene og turveiene på Røa (Røa Vel, 2021). Mange av turområdene har vært i dårlig forfatning. Gjenåpning av Utsiktskollen er en del av det prosjektet Bogstad Ring (Røa Vel, 2021). Det omfatter et geografisk område hvor fokuset er ivaretagelse av historiske områder og kulturlandskaper (Røa Vel, 2021). Figur 7 viser oversikten for organisasjonens ulike arbeidsområder.

Figur 7 Oversikt som viser organisering og funksjoner innad i Røa Vel. URL: <http://www.roavel.no/organisering/#>

Bymiljøetaten

En av de viktigste aktørene for gjenåpning av Utsiktsskollen er Bymiljøetaten i Oslo kommune. Generelt forvalter Bymiljøetaten fellesarealene i byen, alt fra gater og torg til Marka og indre Oslofjord (Oslo kommune, u.d.). De har også ansvar for luft, vann, jord og støy (Oslo kommune, u.d.). Bymiljøetaten driver i dag et allsidig landbruk på Bogstad i tillegg til Bogstad gård som besøksgård. Oslo kommune har driftet gården siden 1955. Bymiljøetaten består av flere divisjoner og mange avdelinger og seksjoner. Forvaltning av Bogstad gård og skogparken ligger under divisjonen Byrom, avdeling skog og landskap, seksjon øyer og kulturlandskap. Skogsdrift og hogsten utføres av seksjon Nordmarka i samme divisjon og avdeling.

Byantikvaren

En annen viktig aktør er Byantikvaren. Byantikvaren er Oslo kommunes faglige rådgiver i alle spørsmål som gjelder bevaring av kulturhistoriske verdifulle bygninger, anlegg og miljøer (Oslo kommune, u.d.). De ivaretar byens antikvariske interesser slik disse er regulert gjennom Kulturminneloven (Vabo, 2022). Det er Byantikvaren som kan gi Bymiljøetaten tilgang for inngrep på Utsiktsskollen. Det må gjøres en vurdering for om ønsket inngrep kan innvilges eller ikke. Om det innvilges gis det en dispensasjon etter §15.a (Lovdata, 1979).

Oslo golfklubb og Bogstad camping

Samspill med både Oslo golfklubb og Bogstad camping er viktig for prosjektet, i forbindelse med historien som knytter seg til Utsiktsskollen og områdene rundt.

Bogstad Camping ligger rett ovenfor Utsiktsskollen. Den startet opp i 1959. Før det lå det et jordet der ved navn Himstadjordet (Oslo byleksikon, u.d.). Den strakte seg et godt stykke lenger mot nord og ned skråningen, forbi Utsiktsskollen og ned til badeplassen. Jordet var opprinnelig eid av Voksen Gård og senere Bogstad Gård (Oslo byleksikon, u.d.). I 1924 ble Oslo golfklubb stiftet som Norges første golfklubb (Oslo golfklubb, 2023). Fra 1932 til 1940 leide Oslo golfklubb en del av Himstadjordet av datidens eier på Bogstad Gård, Nini Wedel Jarlsberg (Oslo byleksikon, u.d.). Klubben hadde tre hull på Himstadjordet.

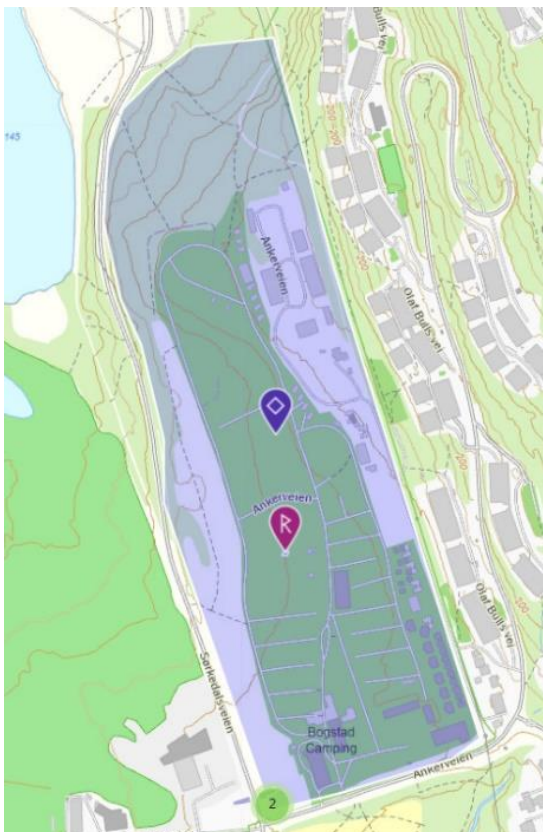
Under andre verdenskrig ble jordet til militærleir anlagt av tyske soldater, for bil- og forsyningsavdelinger (Oslo byleksikon, u.d.). Derav navnet Lager Bogstad. Det var en av de større leirene i Oslo-området. Den ble også brukt til rekruttutdanning og treningsleir for yngre mannskaper (Oslo byleksikon, u.d.). Det ble til sammen bygget 34 brakker og ulike

bygg (Oslo byleksikon, u.d.). I dag står fremdeles noen av brakkene igjen og området er registrert på Byantikvarens Gul liste i Kulturminnesøk (Oslo kommune, u.d.).

Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek

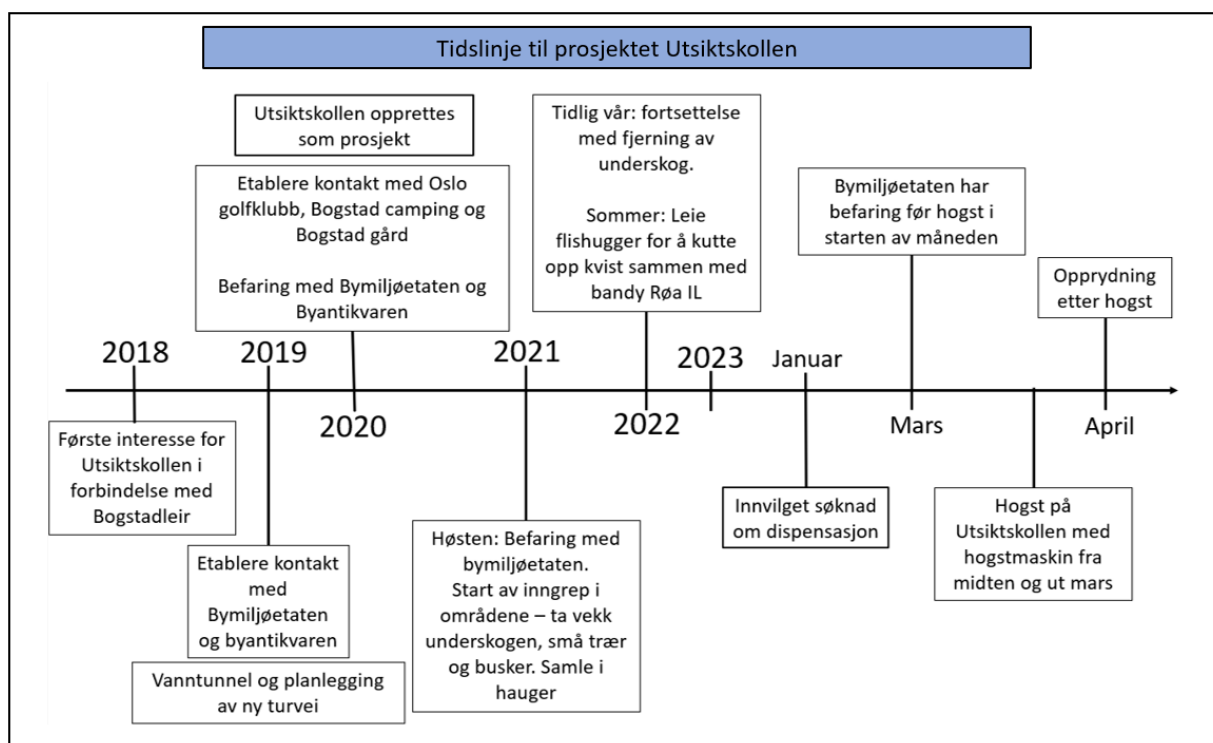
Figur 8 Bogstadleiren. Tysk brakkeleir. Familier flytter inn i leiren. Oktober 1947. Foto: Ukjent/Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek. Hentet fra digitalmuseet. URL: <https://digitalmuseum.no/021017943698/bogstadleiren-tysk-brakkeleir-familier-flytter-inn-i->

Figur 9 Blått felt er området for Bogstadleir. Hentet fra Kulturminnesøk.

2.2 Case

Nå er bakgrunnen til aktørene for prosjektet presentert. Det er et godt grunnlag for case delkapittelet. Her vil prosjektet legges frem i sin helhet, fra starten fram til mai 2023. Først vises en tidslinje for prosjektet, for å gi en overordnet oversikt.

Figur 10 Tidslinje for prosjektet Utsiktsskollen. Laget av Mai Yan Brask

2018

Røa Vel sin interesse for Utsiktsskollen begynte smått allerede i 2018. Det startet i forbindelse med Bogstadleiren og dens dårlige forfatning. Oslo kommune eier leiren og Bogstad skogpark. Bymiljøetaten bruker deler av leiren til lagringsformål. Røa Vel synes at området fortjener en annen bruk. I 2018 lå det gatestein, steinheller og andre materialer som ikke tilhører virksomheten til Nordmarka (Kjos, «Bogstadleiren i svært dårlig forfatning», 2018). For en god opplevelse av Utsiktsskollen er det viktig at området rundt er ryddig. En oppfordring fra Røa Vel til Oslo kommune var å omregulere eiendommen og finne en bruk av leiren som tar vare på historien, og bedre muligheten for å beskue Bogstadgodset fra Utsiktsskollen (Kjos, «Bogstadleiren i svært dårlig forfatning», 2018).

2019

I 2019 ble det et klarere ønske om å få frem området på Utsiktsskollen. Fortsatt i sammenheng med Bogstadleir. Røa Vel mottok brev fra Byrådsavdelingen for miljø og samferdsel i starten av juli. I brevet sto det:

«All virksomhet og lagring som ikke er knyttet til drift av kommunens skogseiendommer eller virksomhet i Marka Knyttet til natur- og friluftsmål må opphøre» (Kjos, «Hva skjer med Bogstadleiren nå?», 2019).

Området ble noe ryddet og videre den sommeren stelte Bymiljøetaten i stand tre av militærbrakkene med nye malestrøk og vinduer. Videre oppgradering kan fremme historien til område med Utsiktskollen like nedenfor.

I høsten 2019 kom det frem informasjon om bygging av ny overføringsledning for vann. Den skal fra parkeringen ved badeplassen til Voksenkollveien (Oslo kommune, 2023). Mattilsynet har pålagt Vann- og avløpsetaten å forsterke og sikre vannforsyningene i og rundt Holmenkollen og Voksenåsen (Oslo kommune, 2023). Anleggsperioden er fra januar 2022 og skal avsluttes i 2024 (Oslo kommune, 2023). Den nåværende turveien som også er skiløype må legges for å være tilgjengelig i anleggsperioden. Omleggingen, ny anleggsvei og anleggsområde medfører vesentlig naturinngrep, siden det skal lyssettes og med bro over anleggsveien. Etter at anleggsperioden skal det tilbakeføres til opprinnelig stand (Bakken, 2019).

Røa Vel har lyst få til en helhetlig planlegging den nye skiløypen og den eksisterende turveien i forbindelse med vanntunellen. Om vinteren brukes turstien fra Bogstad camping til Skuggen også som skiløype. Dette skaper en konflikt for ulik bruk, samlet på en vei. Derfor kan en permanent løsning for omleggingen av skiløypen være en god ide. Stien ned til badeplassen er også i dårlig forfatning, med store erosjonsproblemer. Blir dette gjennomført vil det helhetlige aktivitetsområde mot marka bli godt tilgjengelig. Det kan også øke muligheten for opphold på Utsiktskollen.

Figur 11 Bildet viser plan for anleggsplass, anleggsvei og tunnelinnslag omtrent kommer. Blå linje viser mulig ny lysløypetrasé og den grønne viser sti ned til badeplass/p-plass. Rød linje viser anleggsvei. Hentet fra Akersposten, «Grønne lunger, turveier og ny lysløype» 14.10.2019. Flyfoto fra Google Maps.

Figur 12 Bilde av tett vegetasjon i området ved Utsiktskollen. Gjennom skogen på nedsiden av turveien kommer ny lysløype i anleggsperioden. Foto: Vidar Bakken. Hentet fra Akersposten, Enda en vanntunnel – denne gang på Bogstad 11.10.2019.

I løpet av året tok Røa Vel kontakt med Byantikvaren for å se nærmere på gjenåpningen av Utsiktskollen. Det ble tatt godt imot. Røa Vel ønsket også kontakt med Bymiljøetaten for å finne en løsning på hva som skal gjøres.

2020

I begynnelsen av 2020 ble Utsiktskollen formet til et prosjekt i gruppen «grønne lunger. Røa Vel tilegnet seg tidlig et godt kunnskapsgrunnlag til området og historien til kollen, med stor hjelp fra medlemmer som engasjerer seg i lokalhistorien. Et gjengrodd kulturlandskap med mye historie er fundamentet for prosjektet. Hovedmålet til Røa Vel ble slått fast: Å gjenåpne

Utsiktskollen, et gammelt kulturlandskap som en betydningsfull og kulturhistorisk plass og friluftsområde for beboere i bydelen samt tilreisende.

Det var stort engasjement for gjenåpningen lokalt. Bogstad Gårds venneforening ser verdi i området og mener prosjektet er betydningsfullt. Ullern, Røa og Bygdøy Historielag har funnet stor historisk interesse for kunstmalerne som sto på kollen og malte Bogstadgodset.

Golfklubben er også ivrige. De ønsker å få frem historien deres på Utsiktskollen. I mai fant golfklubben en gammel hullkopp til det gamle hull nr. 16. I tillegg ble hull nr. 15 funnet, lenger opp ved turveien. Bogstad camping holder på med betydelige oppgraderinger og oppgraderer lokalene sine og synes det er fint å ha gode områder rundt. Det er populært for gjester å gå tur og å dra ned til badeplassen om sommeren.

Utsiktskollen har vært et tema i flere artikler i Akersposten de to siste årene. Akersposten er lokalavisen for bydelene Ullern, og Vestre Aker i Oslo vest, med røtter helt tilbake til 1905 (Akersposten, u.d.). Artiklene har fått mediedekning og stort engasjement fra bydel Vestre Aker politikere og administrasjon. Det er viktig med politisk støtte, fordi de representerer folket. Det kan øke muligheten for gjennomslag hos sentrale myndigheter. Røa Vel kan bare være med å påvirke og det har sine begrensninger. Fordi de ikke har noe formell myndighet. Myndighet er å ha lovlig rett og makt til å bestemme (Knudsen, 2023).

På Utsiktskollen er det Byantikvaren og Bymiljøetaten som har offentlig myndighet.

Utsiktskollen blir fremhevet som en prioritering i møte til bydelsutvalget 13. februar 2020.

Fra protokollen: «*Utsiktskollen åpnes og tilrettelegges som attraksjon i tråd med Byantikvarens fredning*» (Bydel Vestre Aker, 2020) og «*Bydelen Vestre Aker ber imidlertid Bymiljøetaten medta åpningen og tilretteleggelse av Utsiktskollen*» (Bydel Vestre Aker, 2020).

12. mai 2020 var Byantikvaren på befaring på Utsiktskollen. Byantikvarens tilbakemeldinger var positive til at landskapet rundt Utsiktskollen åpnes. Historien tilknyttet Bogstad gård ligger til grunne for gjenåpningen. Som grunnlag for å kunne gi dispensasjon fra fredningsvedtaket for Bogstad gård, venter Byantikvaren på en plan fra Bymiljøetaten for rydding og tynning av området. Planen ble utarbeidet i 2022.

Områdeavgrensingen ble avklart innenfor Sørkedalsveien, sti og turvei og greenene til Oslo Golfklubb. Avgrensningen er også hensiktsmessig ut ifra jordoverflaten, siden det er mye fuktig terreng på stedet. Myk og fuktig bakke egner seg dårlig for mye tråkk. Til sammen blir Utsiktskollen på ca. 25 mål = 25 000 m²

Figur 13 Røa Vel sin skisse av Utsiktstollen med områdeavgrensning markert med blått. Greenene 15 og 16 markert grønt. Røff plassering utsiktspunktet er skravert sort. Hentet fra PowerPoint til Røa Vel.

For å gjenåpne Utsiktstollen har Røa Vel satt seg noen underpunkter for å vise hva målsettingen innebærer:

For Utsiktspunktet	Kulturhistorisk verdi	Annet
Etablere rasteplasser	Forstå kulturlandskapet fra tidligere tid	Arena for skole og barnehager
Mulighet for å nyte utsikten mot Bogstad gård og vannet	Formidle kulturhistorien	Forbedre turveier til Utsiktstollen
	Formidle historien om Bogstadleir og tidligere del av golfbane	

2021

I 2021 var Røa Vel på befaring med Bymiljøetaten. Røa Vel fikk lov til å ta vekk underskogen på Utsiktstollen siden det ikke gikk utover fredningen. Med grønt lys kunne dugnaden begynne for fullt. Seks ganger ble det arrangert dugnad, hovedsakelig på høst og vinterhalvåret. Små trær og busker ble tatt ned og lagt i hauger. Småtrærne som kunne tas ned var opp til 10-15 cm i diameter, ikke større. I løpet av arbeidet har flere turgåere har vært nysgjerrige og lurt på hva som foregår i skogområdet. Da det ble fortalt om historien til

Utsiktskollen og tilknytningen til Bogstad er det få som visste om det fra før. Gjenåpningen har synes å være positiv for dem som går tur forbi på turveiene.

2022

I 2022 begynner en å se konturene av området og utsikten. Røa Vel har også fått frivilligmidler til Utsiktskollen fra bydelen, blant annet til sittemuligheter. På figur 14 ser en noen av benkene som er plassert ut. Etter mye kutting av underskogen har det hopet seg opp med hauger av kvist og småtrær. Røa Vel var i dialog med Bymiljøetaten for hjelp med å fjerne haugene. I tillegg håper organisasjonen å få tatt vekk de store trærne i løpet av vinteren.

Figur 14 Bilde sitteplasser. Foto: Mai Yan Brask.

Figur 15 Bilde av Utsiktskollen. Småtrær og kvist i hauger. Foto: Mai Yan Brask.

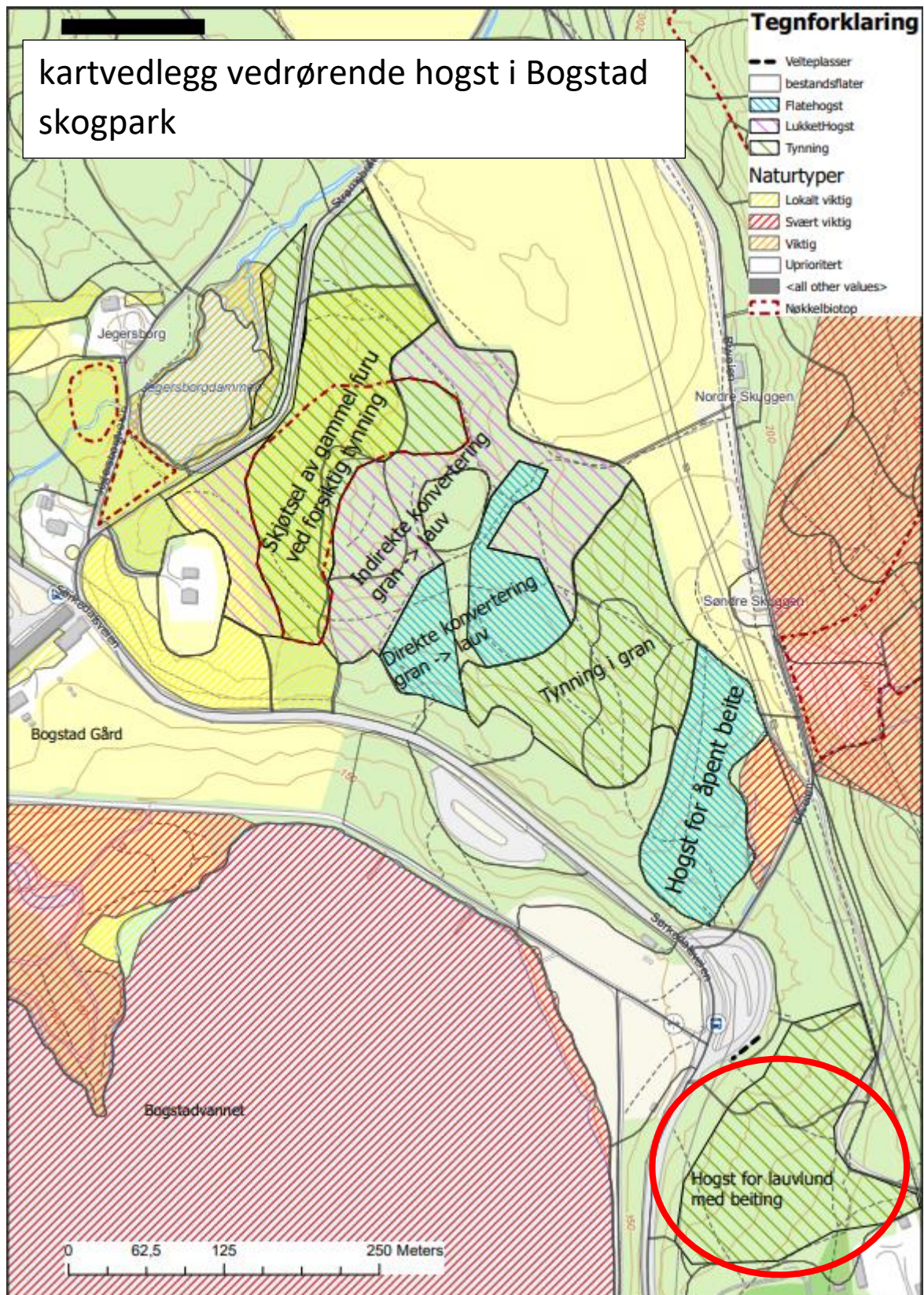
Figur 16 Bilde av Utsiktskollen. Småtrær og kvist i hauger. Foto: Mai Yan Brask.

Det var imidlertid liten respons fra Bymiljøetaten på spørsmål om større trær. Røa Vel håpet at flere dugnadssjeler hadde mulighet til å stille opp. De informerer på sosiale medier og i Akersposten om behov og ønske om hjelp på Utsiktskollen, for å dra sammen kvist og fjerne undervegetasjonen. Røa Vel forteller at de fikk lite napp og utsatte ryddingen til sommeren.

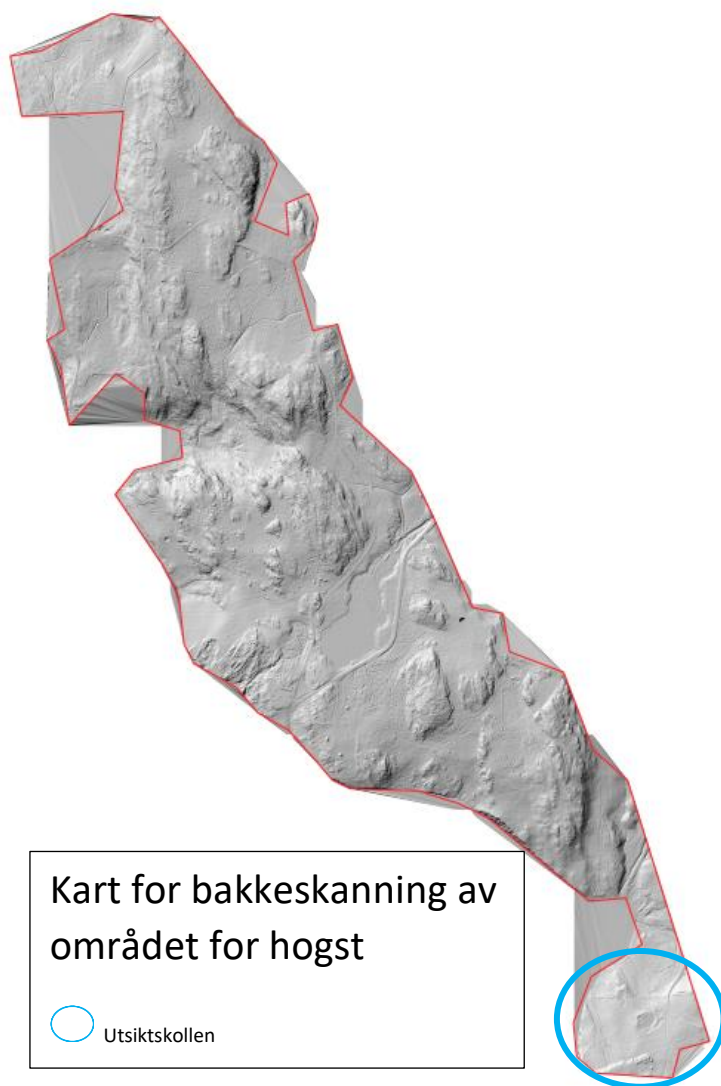
Det er behov for maskinell hogst for å ta vekk de store trærne. Det er Bymiljøetaten som har ansvar for å ta dem ned. Røa Vel håpet at dette kunne gjøres før hekkesesongen startet. I kontakt med Bymiljøetaten kommer det frem at det foretas ingen arbeid i trær i perioden 14. april til 1. august. Dette er selvpålagte tidsrammer ettersom hekketid varierer etter art og natur til områder. Oslo kommunes skoger er sertifisert etter PEFC, Programme for the Endorsment of Forest Certification. Sertifiseringen fremmer bærekraftig skogbruk og er verdens største skogsertifiseringssystem (PEFC, u.d.). I månedene mai, juni og juli skal det legges vekt på å unngå skogdrift i skog av spesiell betydning for fuglelivet, som eldre sjiktet lauvtredominert skog.

Røa Vel ble informert om at Bymiljøetaten ikke hadde kapasitet til å hjelpe før etter sommeren. Da fikk Røa Vel hjelp av bandylaget til Røa IL. Fliskverner ble leid inn og sammen med bandylaget fikk de fjernet noen av haugene med kvist.

I løpet av høsten var det lite arbeid som ble gjort på Utsiktskollen. Røa Vel kommuniserte mye med Bymiljøetaten, men til tross for det, ble lite gjort. I november og desember begynte Bymiljøetaten prosessen for å søke om dispensjon for hogst av de større trærne på Utsiktskollen. Bymiljøetaten laget et kart for den aktuelle hogsten for både Utsiktskollen og deler av skogparken. På kollen skal det bli lauvlund med beiting. Lauv er et annet ord for løv, som er bladverket på trær (NAOB, u.d.). Lund er et skogholt eller samling av frittstående (løv)trær (NAOB, u.d.).

Figur 17 Kart for hogst i Bogstad Skogpark. Hentet fra dispensasjonen for tynningshogst. Laget av Bymiljøetaten.

Figur 18 Kart for bakkeskanning av området for hogst. Laget av bymiljøetaten.

Bymiljøetaten laget en bakkeskanning over skogparken. Den skulle forhåpentligvis gi et godt grunnlag for å vurdere kulturminnene i området. I forbindelse med vannforsyningsprosjektet har det blitt gjort arkeologiske registreringer. Det ble ikke gjort noen funn av automatiske fredet kulturminner. Derfor er et ikke behov for ytterligere registreringer før hogstiltakene.

Bymiljøetaten legger fram hvordan hogsten skal foregå: Planen er å ta ut ca. 50% av volumet. Utvelgelse av trær består av å fjerne all gran, spare store edellauvtrær og la en del av bjørker stå igjen. Det er planlagt beite. I den sammenheng er det viktig at det er åpent for å skape et godt beite for sauene. Det kan likevel ikke hogges for hardt, da blåser det som står igjen ned. Høye trær med høy oppkvistning av kroner er ikke stabile hvis de plutselig fristilles. Etter hogsten vil tømmer og GROT fjernes for å skape et godt beite. GROT er greiner og topper fra trærne. GROT lagres ett halvt til ett år ute for å tørke før det kjøres vekk. Mellomlagringsplass også kalt velteplass blir ved parkeringsplassen.

Fordi terrenget er så fuktig er vinterhogst nødvendig. Om vinteren kan det bli tele. Da fryser jordlaget hvis temperaturen holder seg under frysepunkt lenge nok. Tele i bakken gir større bæreevne for tunge maskiner. Det lager ikke store og dype kjørespor fra hogstmaskinen. Uten tele vil dette medføre kjøreskader i bakken. Det vil være vanskelig å komme seg frem med maskinen, stor risiko for å sette seg fast.

2023

17. januar 2023 fikk Bymiljøetaten innvilget søknad om dispensjon for hogst på Utsiktskollen fra Byantikvaren. I dispensjonen forklares det at etter kulturminneloven §15 og § 19 tredje ledd, kan departementet i særlige tilfeller gjøre unntak fra vedtaket om fredning og fredningsbestemmelser for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete kulturminnet (Martinsen & Borgen, 2023). Tiltakene for Utsiktskollen er innenfor områdefredningen etter §19 og overlappene arealer fredet etter §15, særlig delen ved utsiktspunktet (Martinsen & Borgen, 2023).

Det ble gjort en befaring før hogsten med Bymiljøetaten, Røa Vel og Golfklubben. På befaringen kommenterte Bymiljøetaten på vegetasjonen på Utsiktskollen. Vegetasjonen har vokst fritt på etter at vedlikehold av kulturlandskap tok slutt. Utsiktskollen er på et eldre stadium med klimaksvegetasjon hvor skogsamfunnet er i balanse og vokser fritt, som det gjorde før det ble kulturlandskap. Det har vokst opp gran, edelgran og til og med sitkagran. Det er viktig å ta ut så mye som mulig av granen og andre treslag som ikke naturlig hører til og utkonkurrerer stedegne arter. I tillegg skal haugene fra året før også fjernes etter hogsten. Tresorter som ask, selje, osp og lønn skal bli stående. En del bjørketrær skal også stå igjen.

Hogsten tok to uker. All gran er fjernet, med unntak av noen få som står igjen i skråningen. Røa Vel ønsker mer hogst for å skape det enda mer som det kulturlandskapet det en gang var. Beslutningen for resultatet er gjort av skogdriftsansvarlig i Nordmarka og bakgrunnen er skogfaglig. I samtale med Bymiljøetaten forklarer de det slik: Det er viktig at skogen fortsetter å være skog og skogbeite. Ved å ta vekk utvalgte trær får de som står igjen mulighet til å stabilisere seg og utvikle en god krone. Med oppfølging kan en vurdere neste tidspunkt for tynning utfra trærnes videre utvikling. For sterk hogst kan bidra stormskader fordi vegetasjonen er mer utsatt. Store edelløvtrær, døde trær eller vindfall av grov lauv bør spares for å verne om naturmangfoldet. Ned mot parkeringsplassen er det viktig å bevare foryngelse som kommer opp, men lenger opp er det planer om skogsbeite i samarbeid med Bogstad, for å holde nede busk og kratt. Bymiljøetaten har gjort noen tilpasninger i hogsten i forhold til ønske om siktlinje.

Røa Vel sine planer videre for prosjektet er å ta vekk mer underskog for å kunne se vannet bedre. Før det gjøres trenger Røa Vel hjelp fra Bymiljøetaten til å ta vekk haugene med kvist som ligger igjen fra tidligere. Det er planlagt tre dugnader fremover før sommeren for å rydde litt opp i underskogen. Tydeligere stier inn til utsiktspunktet er også et mål. Samt stien ned til badeplassen. Lenger frem i tid vil Røa Vel sette opp et staffeli ved utsiktspunktet som skal stå og fremme kulturhistorien og kunstnerne som sto og malte på kollen.

2.3 Observasjoner og registreringer

I denne delen av oppgaven skal observasjoner og registreringer fra befaringer legges frem. Det vil være en samling av observasjoner og registreringer som er relevante i sammenhengen med prosjektets utvikling.

Figur 19 Bilde av Utsiktskollen mot vannet. Tatt 24. september 2022. Foto: Mai Yan Brask.

Figur 20 Bilde av Utsiktskollen mot vannet. Tatt 18. oktober 2022. Foto: Mai Yan Brask.

Figur 21 Bilde av Utsiktskollen mot vannet. Tatt 2. januar 2023. Foto Mai Yan Brask.

Figur 22 Bilde av Utsiktskollen mot vannet. Tatt 22. april 2023. Foto: Mai Yan Brask.

Figur 23 Bilde av trær som hindrer utsikt mot Bogstad gård. Foto: Mai Yan Brask.

Det å oppholde seg på Utsiktskollen kjennes oppleves forskjellig på sommer, høst, vinter og vår. Bildene ovenfor viser hvordan det har sett ut gjennom årstidene, men også gjennom prosjektet til Røa Vel. På bilde øverst til høyre ser en hvor tett vegetasjon det blir i løpet av vekstsesongen. En observasjon som er gjort er at trærne som står på turveien nede ved vannet hindre utsikten til Bogstad. Mot høsten blir det naturlig litt mer utsyn til vannet når den grønne vegetasjonen forsvinner. Haugene med kvist kommer også tydeligere frem. Etter hogsten kan en tydeligere se utsikten til vannet fra turveien.

På enden av utsiktspunktet er det bratt ned til Sørkedalsveien. Selv om utsikten mer tydelig kan det være en risiko for fallulykker dersom flere mennesker tar i bruk området. Spesielt for barn. Høyden fra toppen av kollen ned til veien ligger et sted mellom 5 og 10 meter. På figur 24 og 25 vises utsikten og hvor bratt ned det er til bilveien.

Figur 24 Bilde rett ned mot Sørkedalsveien fra kanten til skråningen. Foto: Mai Yan Brask

Figur 25 Bilde av utsikt mot Bogstad gård fra kanten mot skråningen ned til Sørkedalsveien. Foto: Mai Yan Brask

Det er observert flere gamle trær på Utsiktsskollen som er i enden av livssyklusen sin, i tillegg til noen døde. De er høye og tynne, med få eller ingen bladvekst. Barken faller også av etter hvert. Forklaringen ligger både i hvilken fase skogen er i og hvordan vegetasjonen blir påvirket av hverandre. All vegetasjonskledd flate er under stadig forandring (Bjerkely, 2018). Over tid skjer det kontinuerlig og retningsbestemte endringer i plantepopulasjonen innen et område, som ikke er sesongpreget (Bjerkely, 2018).

Figur 26 Høye og tynne bjørketrær på Utsiktsskollen. Foto: Mai Yan Brask.

Utsiktsskollen har grodd igjen og blitt en skog etter at påvirkning fra mennesker og beitedyr tok slutt. De tykke trærne er eldre og vokste på et mer åpent landskap. Da landskapet grodde igjen fikk små skudd av trær vokse opp. Konkurransen for å få nok sollys øker når mange trær vokser nært hverandre, resultatet kan bli tynne og høye trær. De døde trærne kan være en følge av utkonkurrerte trær i nærheten (Bjerkely, 2018).

Den naturlige vegetasjonsdynamikken er endret etter hogst og tynning på Utsiktskollen. Mer åpning i skogen medfører mer sollys ned til bakken. Derfor vil det bli interessant å se utviklingen av potensiell vegetasjon denne vekstsesongen og senere år. Om den ikke holdes nede, er det et stort potensial for gjengroing. På befaring er det registrert store antall av ask og platanlønn som vokser i busksjiktet. Om de ikke fjernes kan de fort vokse seg store i løpet av årets vekstsesong. I tillegg til vanlige løvtrearter ble det observert flere tilfeller med nye skudd av rødhyll, men ingen store voksne busker av rødhyll på Utsiktskollen.. Rødhyll ble først innført som hageplante og dyrket som prydbusk i Norge siden 1700-tallet (Elven, 2018). I dag er den kategorisert med "høy risiko" i fremmedartslista (Elven, 2018). Den sprer seg med frø og fugler er den viktigste kilden for spredning. Rødhyll kan også skyte nye skudd fra nedre del av rothalsen. Skuddene skyter opp spesielt etter nedkapping, på avkappede busker eller annen skade på buskene (Elven, 2018).

Figur 27 Ask i busksjiktet på Utsiktskollen. Foto: Mai Yan Brask.

Figur 28 Lønn i busksjiktet på Utsiktskollen. Foto: Mai Yan Brask.

Figur 29 Rødhyll i busksjiktet på Utsiktskollen. Foto: Mai Yan Brask.

På Utsiktskollen ligger det restavfall og forlatte gjenstander som ikke bør være der. Det har trolig ligget der fra tidligere av og kommet tydeligere frem ettersom skogen har blitt tynnet. Det kan også være fra nyere tid. Røa Vel har plassert ut en søppelkasse ved utsiktspunktet, som ligger inntil en benk midlertidig.

Sitteplasser. På en av de siste befaringene i april i år var det 4 sitteplasser totalt på Utsiktskollen. De er plasser på litt ulike steder. Tidligere av har det vært problemer med at folk flytter benkene fra ønsket plassering.

Figur 30 Sitteplasser på utsiktspunktet. Foto: Mai Yan Brask

Aktiviteten ved Utsiktskollen er høy. Hovedsakelig av turgåere og andre brukere innen friluftsliv, aktivitet og idrett. De benytter seg av turveien mot Skuggen og videre inn Sørkedalen, og turstien via parkeringen og ned til badeplassen. Til tross for høy turaktivitet har det ikke blitt observert noen ved utsiktspunktet i løpet av befaringene. Det er ikke blitt gjort observasjoner i campingsesongen, derfor er det usikkert hvor mange som benytter området ved Utsiktskollen. Fremdeles vil Utsiktskollen og utsiktspunktet være et nært turtilbud for gjester fra campingplassen.

Turstien til mellom Utsiktskollen og parkeringen ved badeplassen er i dårlig stand. Vannet som renner ned skråningen fortsetter ned turstien og fører til store erosjonsskader. Røa Vel har diskutert muligheten for å lede vannet i vekk fra stien, men usikre på hvordan det skal gjøres. I skjøtelsesplanen til Bogstad skogpark for langsiktige mål står det er stiene bør få en høyere kvalitet (Bymiljøetat, 2012). Dette bør inkludere stien ned til badeplassen.

I tillegg til erosjon på turstien har Utsiktskollen et fuktig terreng. Trolig er dette forårsaket av regnvann som renner fra campingplassen. Vannet renner ned på Utsiktskollen og videre ned traktorveien. Fuktige områder på utsiktspunktet gjør det mindre attraktivt å være der.

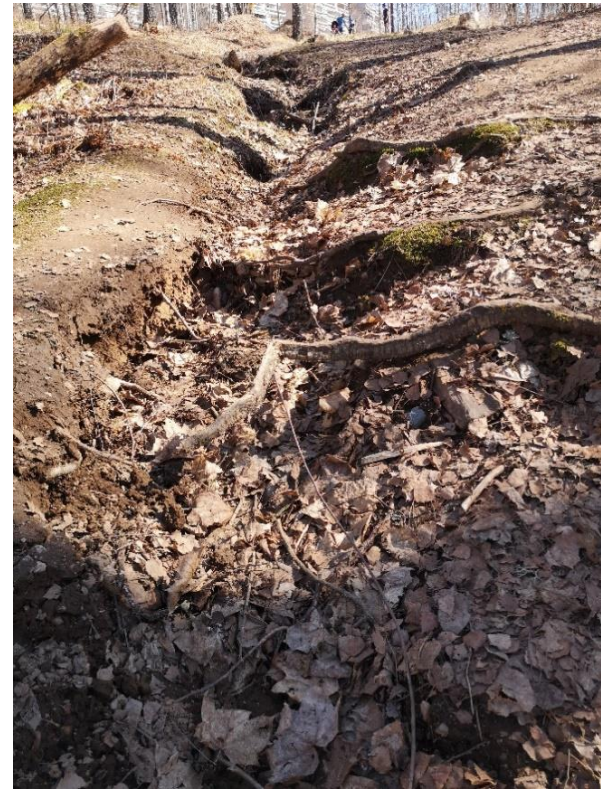
Figur 31 Fuktig terreng nedenfor campingplassen. Foto: Mai Yan Brask.

Figur 32 Bilde av småtrær lagt i fuktig grop nedenfor campingplassen. Foto: Mai Yan Brask.

Figur 33 Erosjonsskade på vei ned til badeplassen. Foto: Mai Yan Brask.

Figur 34 Erosjonsskade på vei ned til badeplassen. Foto: Mai Yan Brask.

Figur 35 Bilde av tursti og traktorvei opp til Utsiktskollen. Sett fra Turvei til Bogstad gård. Foto: Mai Yan Brask.

Figur 36 Kart viser tursti og traktorvei opp til Utsiktskollen. Hentet fra kartverket.

2.4 Verdier

Videre er det viktig at verdiene til Utsiktskollen som har betydning for det kulturhistoriske aspektet også kommer frem.

Utsiktspunktet som verdi

På tur i naturen eller i urbane strøk kan det kjennes naturlig å stoppe opp steder for å få oversikt over omgivelsene rundt seg. Et utsiktspunkt defineres som et sted en har utsikt fra (NAOB, 2023). I dag oppsøker mennesker utsiktspunkter, hvor den er en sentral del av turopplevelsen, også en destinasjon i seg selv. Dette er fordi det gir en fantastisk utsikt over landskap, natur og severdigheter. Utsiktspunktet på Utsiktskollen viser Bogstad gård, vannet og omgivelsene rundt fra et høydeperspektiv. Utsiktspunktet har en kulturhistorie som rekreasjonsområdet, med kunstnere som sto og malte Bogstad gård med omgivelsene rundt. Med gjenåpningen kan utsiktspunktet bli en perle.

Maleriet under er laget av en dansk kunstner, Elias Meyer i år 1790. På maleriet synes en mann og en kvinne som står på kollen. Nedenfor er vannet med en som ror og videre ligger hovedbygningen til Bogstad med fasaden. Kunstneren fremmer det som er viktigst. Bygningene og menneskene er skalert i proporsjoner som ikke er realistiske, men gjør dem tydeligere som hovedmotiv i bildet.

Figur 37 Maleri av Bogstad gård fra Utsiktskollen. Kunstner: Elias Meyer. Foto: Rune Aakvik. Hentet fra Digitalt museum. URL: [Bogstad \[akvarell\] - Oslo Museum / DigitaltMuseum](https://www.oslomuseum.no/utstillinger/boqstad-akvarell)

Turaktivitet som verdi

Turaktiviteten som allerede befinner seg i område er en viktig verdi. Flere går på tur til Bogstad og inn til Sørkedalen og Nordmarka på de mange turveiene som er opparbeidet. I tillegg til turveiene finnes det også turstier som er blitt til av kontinuerlig tråkk i lenger periode. En av turveiene som fører inn til marka går ovenfor campingplassen og via Utsiktskollen. Mange går forbi Utsiktskollen uten kunnskap om kulturhistorien til stedet. Av dem som kjenner til fortiden, er det lite en får sett på den gjengrodde kollen. Samtidig er vanskelig å nå fram til utsiktspunktet i kratt og tett vegetasjon.

Etter hogst og mye vegetasjon i busksjiktet er fjernet, kan en ta seg innover i området på Utsiktskollen og videre ut til utsiktspunktet. Det er flere måter å komme seg til utsiktspunktet på Utsiktskollen til fots. Her er fire muligheter:

Start fra bebyggelsen i sør

- Fra Peder Anker plass ved portstuene kan en gå turveien som følger Sørkedalsveien med den gamle alleen og går ned til badeplassen. Portstuene markerte opprinnelig inngang til Bogstad gård. Ved badeplassen må en over til parkeringsplassen og deretter fortsette opp turstien før en kommer til Utsiktskollen. Det ingen ordentlig tursti ut til utsiktspunktet. Derfor er det markert opp der det ble gått på befaring.

Figur 38 Bilde av portstuene til Bogstad gård. Foto: Mai Yan Brask.

- Fra hovseterdalen kan en benytte seg av turveien ovenfor Kiwi og videre inn på oversiden av campingplassen. En kan også komme til Utsiktskollen ved å gå gjennom campingplassen.

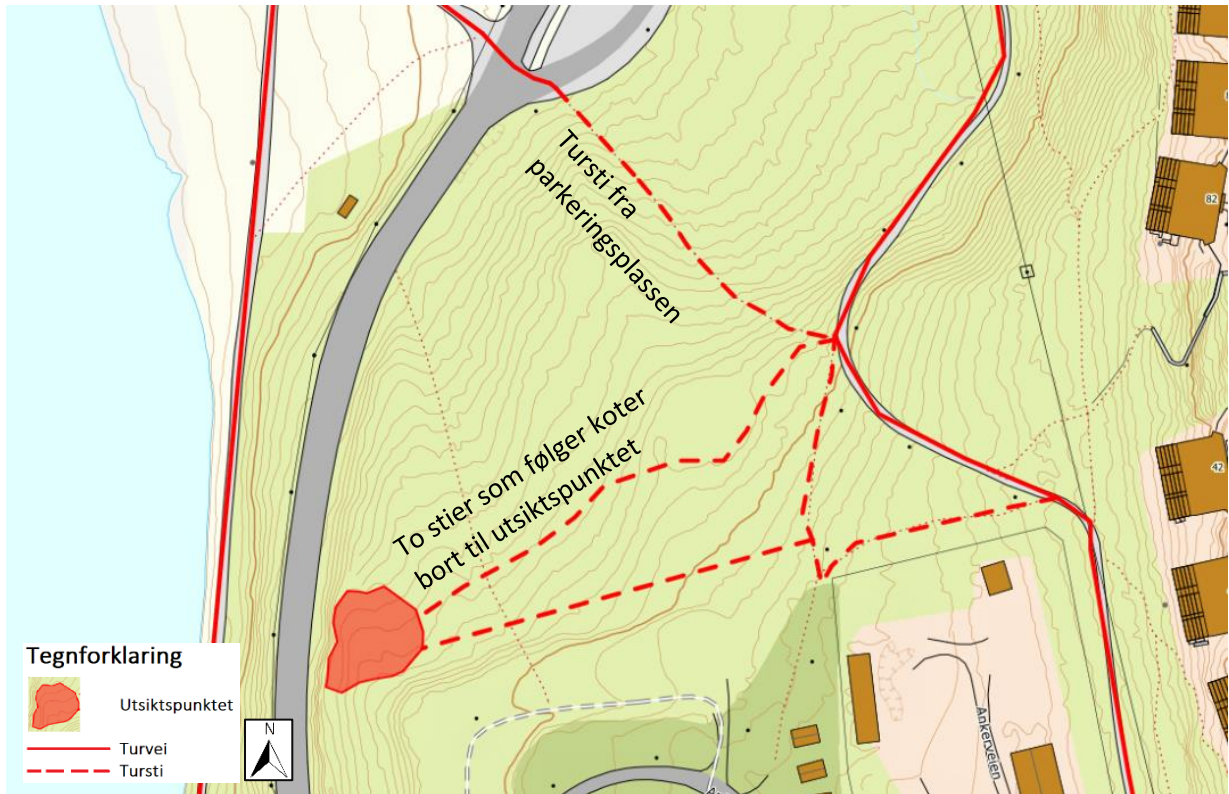

Figur 39 Bilde av turvei ved Kiwi. Hentet fra Google Maps.

Start fra nord i marka

- Kommer en fra Bogstad gård fortsetter turveien ned til badeplassen. Her kan en benytte seg av turstien fra parkeringsplassen.
- En annen vei er fra Sørkedalen via turveien ved Skuggen. Den leder inn på turveien som går inn på Utsiktskollen.

Alle leder inn på området for Utsiktskollen. Stiplet rød linje viser turstier og heltrukken rød linje viser turveier.

Figur 40 Utklipp zoomet inn på Utsiktskollen. Hentet fra Kartverket.

Figur 41 Kart for oppmerket ruter for å komme seg til Utsiktskollen/ utsiktspunktet. Rød stiplet linje er tursti og rød heltrukket linje er turvei. Skravert område i rødt er utsiktspunktet. Hentet fra Kartverket. URL: [Norgeskart](https://norgeskart.no)

Greenene som en verdi til området

Spor etter golfbanen er en interessant del av utviklingen av nærmiljøet til Bogstad. I 2024 er det 100 år siden klubben ble stiftet. Klubben ønsker å få frem greenene og golfhullene på Utsiktskollen. Greener er finklippet gressområde rundt golfhull (Nordlie, 2022). Byantikvaren påpeker at golfhistorien ikke er en del av formålet til fredningen. I utgangspunktet er Byantikvaren positiv til formidling av golfhistorien så lenge det ikke er i konflikt med fredningen. Det pågår en dialog mellom Oslo Golfklubb og Byantikvaren om hvilke tiltak som kan være mulig innenfor fredningen. Det må formelt søkes om dispensasjon for gjennomføring av disse.

Figur 42 Hull til greene 16. Foto Mai Yan Brask.

Beitedyr som verdi

Å bruke beitedyr på Utsiktskollen er både viktig for å holde kulturlandskapet åpent og for å få frem skogparkens historie som tidligere beiteområde. Bogstad gård sine sauer benyttes som beitedyr. Sauene blir allerede benyttet for å holde kratt og ugras nede i andre deler av parken nær gården og i skogparken. I tillegg skaper de stor begeistring blant folk. Å ha muligheten til å se gårdens sauer beite i skogområdene kan være en morsom og lærerik opplevelse.

Figur 43 Sauer beiter i landskapsparken ved Bogstad gård. Hentet frå Aktiv i Oslo. <https://www.aktivoslo.no/hva-skjer-i-oslo/sauens-dag-pa-bogstad-gard-2/>

Kulturhistorien som verdi

Utsiktskollen har en kulturhistorie som forteller om hvordan mennesker påvirket og brukte landskapet før i tiden. Bruken knytter seg til områdene rundt Bogstad skogpark og Himstadjordet. Bogstad skogpark hadde varierende inntrykk fra å ha områder med «naturskog», skog som var så å si urørt til kulturpreget områder (Bymiljøetat, 2012). Historien til Himstadjordet er ikke en del av fredningen, men har betydning fordi den forteller om menneskers tidligere aktivitet på stedet, det ble brukt som dyrket mark.

Figur 44 Flyfoto av Himstadjordet i 1937. Hentet fra Finn kart

Utsiktskollen som læringsarena

Utsiktskollen kan bli en læringsarena for barn og unge. Det er flere skoler og barnehager som ligger nærrområde, ikke langt fra Utsiktskollen. Utdanningsdirektoratet sier at natur og uterom gir muligheter som faglig og sosial læringsarena (Udir, 2021). Undervisning ute legger opp til undervisning på en annen måte enn vanlig klasseromsundervisning (Udir, 2021). Allerede på barneskolen i 4. trinn er kompetansemål i samfunnsfag: Utforske kulturminner og menneskene som levde på den tiden, og sammenligne med hvordan vi lever i dag. Beskrive kultur- og naturlandskap i Norge. Samtale om hvordan historiske og geografiske kilder, inkludert kart, kan gi informasjon om landskapet (Udir, u.d.).

Også for barnehagen er det ulike fagområder, en av dem er nærmiljø og samfunn. Gjennom arbeid med nærmiljø skal barnehagen bidra til at barna: Utforsker landskap, bli kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lære å orientere seg og ferdes trygt (Udir, u.d.).

2.5 Fredningsvedtaket

Den første fredningen tilknyttet Bogstadgodset var i 1924 (Håbjørg et al. Vedlegg til fredningssak, 2014). Da ble kun boligdelen i den søndre fløyen til hovedbygningen fredet etter tidligere lovverk. 90 år senere fredes resten av hovedbygningen, øvrig bygningsmasse, parken og kulturlandskaper rundt hovedgården, i forbindelse med grunnlovsjubileet. Det var et sentralt historisk sted for begivenhetene knyttet til tiden rundt 1814 (Martinsen & Borgen, 2023). Bogstadgodset er et unikt anlegg med en storhetstid fra ca. 1750- til 1955.

Riksantikvaren vurderer Bogstad som et kulturminne med høy nasjonal verdi (Håbjørg et al. Fredningsvedtak, 2014 s. 15). Deler av godset har stor arkitektonisk verdi og samlet har anlegget høy kulturhistorisk verdi (Håbjørg et al. Fredningsvedtak, 2014 s. 15).

Formålet med fredningen er å sikre de materielle sporene etter godseier, ansatte, husmenn og arbeidsfolk som bodde ved Bogstad (Håbjørg et al. Fredningsvedtak, 2014). Gi muligheten for en forståelse av næringsgrunnlaget, drift og livsførsel (Håbjørg et al. Fredningsvedtak, 2014). Det var en kompleks sosial struktur med et helt lite samfunn med ulike arbeidsfunksjoner og sosiale sjikt – et materielt avtrykk av det norske standssamfunnet, ulike grupper hadde ulike oppgaver (Håbjørg et al. Fredningsvedtak, 2014). Fredningen rommer et stort areal, på den måten blir helheten ved anlegget ivaretatt. Kulturlandskap med parker, hager og tun skal tas vare på. Konstruksjoner og anlegg som steingjerder og alleer, samt innmark og utmark inngår i fredningen. Naturlige og anlagte utsikter innenfor anlegget, samt vegetasjon som fredes, skal bevares (Håbjørg et al. Fredningsvedtak, 2014). Fredningen skal sikre muligheten for å oppleve kulturminnene som deler av et større og sammenhengende anlegg.

Figur 45 Hovedbygningen til Bogstad gård. Foto: Mai Yan Brask.

Fredningen omfatter anlegg, herunder areal, objekter, konstruksjoner, strukturer og vegetasjon etter kulturminneloven (kml) §15. Fredningen omfatter et område bestående av innmark, utmark og vann etter kml §19. Kml §15 er gjeldene for området til Utsiktskollen.

§15 Fredning av bygninger, anlegg m.v. fra nyere tid.

Med vedtak kan departementet frede byggverk og anlegg eller deler av dem av kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi (Lovdata, 1979). Fredningsvedtaket omfatter fast inventar, gjenstander som hører til en bygning og om særlige grunner tilsier det også større løst inventar, gjenstander som har blitt flyttet til og fra det aktuelle bygg (Lovdata, 1979). Byggverk og anlegg som kan fredes er kulturminner fra §4 første ledd bokstavene a-j uavhengig av blant annet alder, særskilte anlegg som park og hageanlegg, og andre steder som viktige historiske minner knytter seg til (Lovdata, 1979). Fredningen kan omfatte naturelementer når de bidrar til helheten for blant annet parker og hager (Lovdata, 1979).

I fredningsvedtaket kan departementet forby eller regulere alle typer tiltak som er egnet til å motvirke formålet med fredningen (Lovdata, 1979). Det må ikke forekomme endringer utover vanlig vedlikehold selv om fredningsvedtaket ikke gir nærmere regler om fredningens innhold (Lovdata, 1979). Tiltak ut over dette krever tillatelse av vedkommende myndighet etter § 15 a. Fast inventar omfatter også dette (Lovdata, 1979).

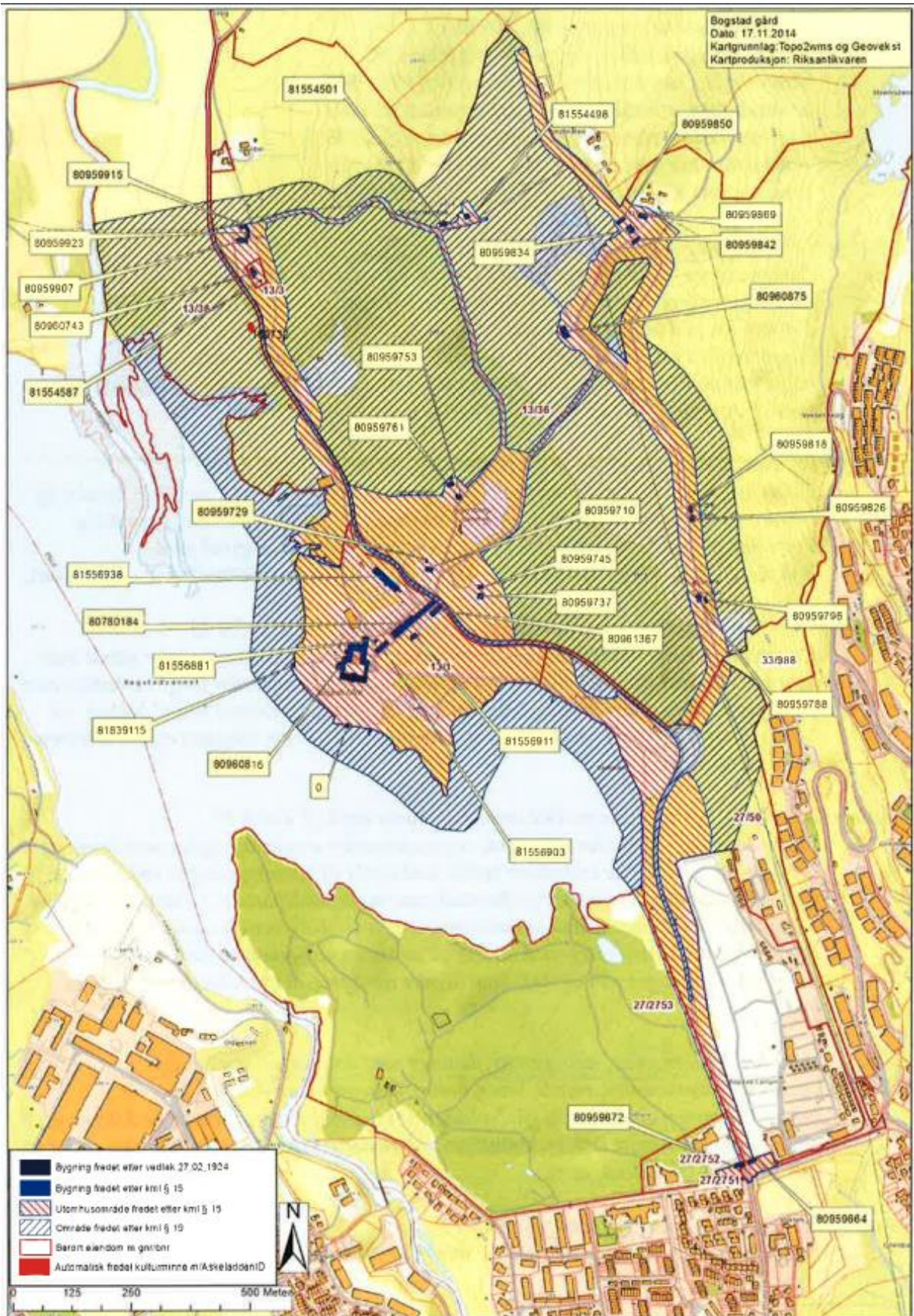
§15.a Dispensasjon.

I særlige tilfeller kan departementet gjøre unntak fra vedtak om fredningen og fredningsbestemmelser for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete kulturminnet (Lovdata, 1979). Om vilkår for dispensasjonen fordyrer arbeidet, skal eier eller bruker få helt eller delvis vederlag for denne utgiftsøkningen (Lovdata, 1979).

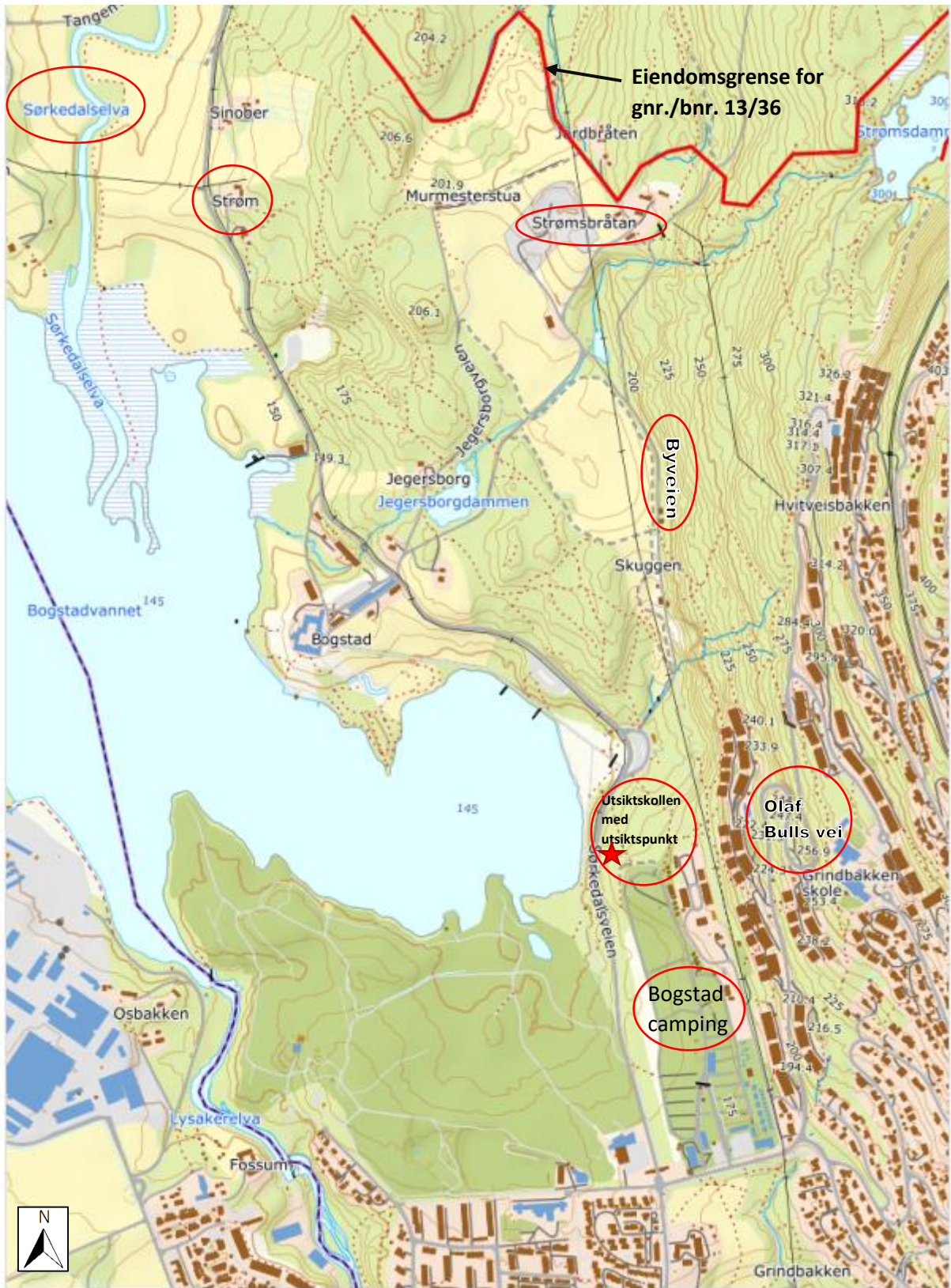
Det er verdt å nevne at brudd på kulturminneloven er straffbart. Etter § 27 Straff i kulturminneloven står det at om en bevisst eller uaktsom overtrer forbud, påbud, vilkår eller bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her kan straffes med bøter eller fengsel i ett år (Lovdata, 1979). Inntil to års fengsel kan gis under særdeles skjerpede omstendigheter (Lovdata, 1979).

Arealet som fredes går fra Peder Ankers plass i sør og videre nordover på begge sider av Sørkedalsveien forbi Strøm. Fredningsgrensen i øst ligger vest for Bogstad camping og terrasseblokkene i Olav Bulls vei. Videre fortsetter den øst for Byveien til Strømsbråten. Fra Strømsbråten er fredningsgrensen satt ved eiendomsgrensen for gårds- og bruksnummer, gnr./bnr. 13/36 forbi Jordbråten. I vest går området ut til i Bogstadvannet og følger sørkedalselvas rand av fast land.

Kartene under viser hvor avgrensningene er. Det første kartet er fra fredningsvedtaket og viser omfang av fredningen. Det andre kart er supplerende for stedsnavn som ikke er like tydelig i fredningskartet.

Figur 46 Kart med avgrensning for fredningsareal. Hentet fra fredningsvedtaket til Bogstad gård med plasser og kulturlandskap.

Senterposisjon: 256301.2, 6656297.6
 Koordinatsystem: EPSG:25833
 Utskriftsdato: 09.05.2023

0 100 200 300 400m

Figur 47 Supplerende kart for fredningskartet. Hentet fra Kartverket. URL: [Norgeskart](https://norgeskart.no)

Omfanget til fredningen er kategorisert fra A-I.

Kategori A-C inneholder ulike bygninger. Alle er ført opp som hva det er og henviser til et bygningsnummer.

Kategori A. Bygninger med fredning av eksteriør og interiør, jf. kml § 15

Kategori B. Bygninger med fredning av eksteriør og hovedkonstruksjoner, samt bygningsdeler og interiør eldre enn 1940, jf. kml § 15

Kategori C. Bygninger med fredning av eksteriør, jf. kml § 25

Kategori D-F inneholder uteanlegg og uteområder, samt viktige elementer som blant annet alleer og trær.

Kategori D. Parken og hagen ved Bogstad gård, jf. kml § 15

Kategori E. Andre hager, badeplassen og grøntanlegg for øvrig, jf. kml § 15

Kategori F. Alleer, trekker, sentrale solitære og /eller gamle trær, jf. kml § 15

Kategori G-I inneholder uteareal, bygg og flere elementer som blant annet gårds plasser, steingjerder og dammer med demninger.

Kategori G. Resterende vegetasjonsdekte arealer og dyrka mark, jf. kml § 15

Kategori H. Gårds plasser, veier, steingjerder, dammer med demninger, samt andre konstruksjoner som støttemurer, ruiner, broer, brønn, kalkovn m.m., jf. kml § 15

Kategori I. Innmark, utmark og vann, jf. kml § 19

Utsikt skollen faller inn under kategori G i fredningsvedtaket. Det omfatter resterende vegetasjonsdekte arealer og dyrka mark innenfor området. Dette inkluderer kollen med utsikt til hovedbygningen ved Bogstad gard. Utsikt skollen inngår i Bogstad skog park. I dokumentasjonen for fredningsvedtaket står det:

«Like ovenfor den nye Sørkedalsveien, der veien skjærer seg inn i skrånende terreng mellom Bogstad camping og badeplassen, ligger en kolle som er av stor betydning for opplevelsen av parken og Bogstad gård. Fra denne kollen, som er fredet kan parken og hovedbygningen med Bogstadvannet og kulturlandskapet rundt sees på avstand» (Håbjørg et al. Vedlegg til fredningssak, 2014, s.13).

Hver kategori er knyttet til egne fredningsbestemmelser etter kml § 15. De er utformet i samsvar med fredningens formål og gjelder i tillegg til bestemmelser fra kulturminneloven om vedtaksfredete kulturminner fra nyere tid. For Utsiktollen må ikke settes i verk tiltak eller bruksendringer som kan forandre arealets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen. Det kan gis unntak etter dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten, jf. pkt .19.

«19. Tilbakeføring til opprinnelig eller tidligere utseende og/eller konstruksjon kan tillates i sørlige tilfeller under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på et sikkert, dokumenter grunnlag og etter dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten» (Håbjørg et al. Fredningsvedtak, 2014, s.7).

Dispensasjonen for hogst i Bogstad skogpark

Dispensasjonen for hogsten i Bogstad skogpark er gitt av Byantikvaren. Tillatelsen er gyldig i tre år etter mottakelse av vedtaket. Deres vurdering og begrunnelse godkjenner tynningshogst for trærne på Utsiktollen og andre deler av Bogstad skogpark. De har valgt å behandle tiltakene som en dispensasjonssøknad med et enkeltvedtak som kan påklages. Omsøkt tiltak omfatter konvertering av felter med gran- til lauvskog og beitemark. Granen i området er fordelt og rundt 65 år gammel, og kan sette i sammenheng med et uttak midt på 1950-tallet. Dette fremkommer av eldre flybilder:

Figur 48 Flyfoto fra 1937. Kart hentet fra Finn kart. Omtrentlig område for Utsiktollen markert rødt.

Figur 49 Flyfoto fra 1956. Kart hentet fra Finn kart. Omtrentlig område for Utsiktollen markert rødt.

Figur 50 Flyfoto fra 2022. Kart hentet fra Finn kart. Omtrentlig område for Utsiktollen markert rødt.

Bogstad skogpark skal skjøttes i henhold til skjøtselsplanen, og at dette vil forhindre gjengroing av området. Dette er en forventning lagt til grunn i fredningsvedtaket. I dette tilfellet er endringene ut over alminnelig skjøtsel, men har til hensikt å tilbakeføre tidligere beitearealer og mer parkmessig preget løvskog, slik forekommer områdene på flere malerier og trykk fra Peder Ankers tid. Tiltaket skal gi mer åpenhet og sikt inn mot parken og

hovedbygningen med Bogstadvannet og kulturlandskapet rundt. Det er slik det oppleves fra den fredete utsiktsskollen, et motiv som er skildret av en rekke malere og grafikere opp gjennom historien.

«Med bakgrunn i overnevnte anser Byantikvaren at det foreligger et særlig tilfelle. Inngrepene må sees i forlengelsen av den alminnelige skjøtselen av anlegget som fredningen i utgangspunktet åpner for, og kan etter Byantikvarens vurdering ikke anses som vesentlige ved at de bygger opp om fredningsformålet og verdiene som er lagt til grunn for fredningen. Samlet sett finner vi derfor at vilkårene for dispensasjonen er til stede, både etter § 15 a og § 19 tredje ledd» (Martinsen & Borgen, 2023).

Forholdet til naturmangfoldloven

Fredningen har tatt naturmangfoldet i betraktning. Det er ulike naturtyper innenfor fredningen som er av ulik grad viktige naturtyper. Det er også registrert flere rødlistearter og sårbare arter (Håbjørg et al. Fredningsvedtak, 2014, s. 11-12). Riksantikvaren anser at konsekvensene fredningen har for naturmangfoldet er i tråd med bestemmelsene i naturmangfoldloven. I all hovedsak har ikke fredningen noen negativ påvirkning på naturmangfoldet. Likevel er Riksantikvaren oppmerksomt på det kan oppstå eventuelle mellom interessekonflikter mellom natur- og kulturminnevernet (Håbjørg et al. Fredningsvedtak, 2014, s. 11-12). Spesielt eventuell felling eller kraftig tilbakeskjæring av gamle trær for å opprettholde kulturhistoriske verdier og eventuell spredning av innførte plantearter, fremmede organismer (Håbjørg et al. Fredningsvedtak, 2014, s. 11-12).

I dispensasjonen forklares det at i feltet til Utsiktsskollen er det registrert to rødlistearter. I 2019 registrert grønnfink. Grønnfinken er truet og sårbar. I 2004 ble det funnet karplanten blærstarr, som er nær truet (Martinsen & Borgen, 2023). Byantikvaren anser likevel at vedtakets konsekvenser for naturmangfoldet er i tråd med bestemmelser fra naturmangfoldloven (Martinsen & Borgen, 2023). Tillatelsen for tiltakene vil ikke ha en vesentlig negativ innvirkning på naturmangfoldet (Martinsen & Borgen, 2023).

2.6 Kulturhistorien

Fredningen skal sikre ivaretagelse av kulturhistorien til Bogstad som et helhetlig anlegg.

Derfor skal dette delkapittelet opplyse om kulturhistorien til Bogstad. Spesielt den tiden som knytter seg til Utsiktskollen.

Det finnes få sikre spor av den tidlige bosetningen i Sørkedalen og på Bogstad. Eldre funn tyder på at Bogstad kan ha blitt ryddet mellom år 800 og 1050 (Muri, 2012). Navnet Bogstad har endelsen stad som antas å ha sin opprinnelse fra vikingtiden, men til dels også tidligere (Muri, 2012).

Etter rikssamlingen, samling av Norge til et rike og kristningen av Norge, utviklet kongen og kirken seg til to maktpoler. De ble landets mektigste godseier på 12-1300-tallet (Muri, 2012). Selveiere ble leilending av egen jord og gård da kongen og kirken krevde inn skatter og bøter. Bøtene kom i form av jord og ved å kjøpe jord av folk som trengte kontanter (Muri, 2012). Verken Kongen eller kirken klarte å drive all jorden de tilegnet seg. Derfor fikk mange bønder leie tilbake jorden de hadde måttet gi fra seg. På Bogstad var det munkens «ombudsmann» i Sørkedalen som var leilending på Bogstad (Muri, 2012). Da svartedauden kom til Norge i perioden 1346-1353 forsvant alt liv i Sørkedalen og det ble ubebodd i mange år senere. Med årene kom Bogstad i drift igjen som leilendingsgods under Hovedøya kloster (Muri, 2012).

Fra år 1500 til 1600 var det en omveltning som førte til at protestantismen ble innført og kirkens eiendommer ble overført til staten, også kjent som reformasjonen (Muri, 2012). Dermed hadde kronen overtatt kirkens økonomiske maktstilling. I løpet av 1600-tallet fikk borgerskapet flere «kongelige privilegier». På samme tid førte danskekongens økonomiske feildisponeringer til at han måtte ta opp lån hos rike borgere. En av disse var Morten Lauritzen. Han var sorenskriver, embetsmann og dommer i tingretten i Aker og senere rådmann i Christiania. Var man embetsmann i Norge betydde det at en hadde høy stilling i staten og var utnevnt til av Kongen i Statsrådet. Kongen klarte ikke å betale tilbake lånene og ga Lauritzen skjøte på Bogstad og andre gårder i Sørkedalen (Muri, 2012). I 1649 ble Lauritzen første private eier av Bogstad.

Over hundre år senere, i 1772, kjøper Peder Anker Bogstad og godset (Bogstad gård, u.d.). Anker var del av det øverste sjikt av det norskehandelspartiet og ikke minst en del av Leuch-slekten gjennom mormoren (Håbjørg et al. Vedlegg til fredningssak, 2014). Det ga han arverett til Bogstad. Tidligere eiere av Bogstad, Martha Collett og Morten Leuch fikk ingen barn, men tok til seg foreldreløse Anna Elisabeth Cold som pleiedatter (Håbjørg et al.

Vedlegg til frednings sak, 2014). Cold var en embetsmannsdatter og tilhørte en gammel norsk slekt. Anker og Cold kjente hverandre i barndommen og gifter seg senere når Anker tok over Bogstad. Anker og Cold fikk en datter sammen og var første eier som bodde fast på Bogstad (Håbjørg et al. Vedlegg til frednings sak, 2014).

Figur 51 Maleri fra 1792 av Peder Anker og Anna Elisabeth Cold med deres eneste barn Karen Anker. Av Jens Juel.

Anker hadde store ambisjoner for Bogstad. Han satte i gang store utvidelser av gårdsanlegget. Anla veianlegg fra strekningen Drammensveien ved Vækerø til Bogstad (Håbjørg et al. Fredningsvedtak, 2014 s.13). Den het Bogstadveien og var den første kjøreveien inn til Bogstad og videre inn i dalen. Av Anker ble det også anlagt steingjerder og støttemur på den gamle almannaveien, også kalt Byveien (Håbjørg et al. Fredningsvedtak, 2014 s.13). Godset som fulgte med Bogstad, var ikke stort nok for Anker. Store deler av Nordmarka og Sørkedalen ble flere ganger samlet og splittet i løpet årene. Derfor samlet og kjøpte han tilbake store arealer og endte til slutt med et stort gods.

Bogstad ble et politisk samlings punkt rundt 1814. Unionen med Danmark ble oppløst. Peder Anker var en embetsmann og deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll som 1. representant for

Akershus amt. Amt var et embetsdistrikt. Norge fikk sin egen grunnlov og gikk inn i en løse union med Sverige. På den tiden måtte en bruke private hjem til politisk møtevirksomhet og representasjon. Bogstad og Eidsvoll var de mest sentrale møtestedene i 1814.

Det påstås at Anker introduserte den engelske landskapsstilen til Norge på 1780-tallet. Anker hadde en gartner, Johann Grauer. Da Grauer kom tilbake fra studiereise fra England omformet de områdene ved gården til landskapspark og hager, etter den moderne landskapsstilens prinsipper (Håbjørg et al. Vedlegg til fredningssak, s.38, 2014). Stilarten utviklet seg som et bevisst brudd med barokkens geometriske former. Landskapet ble forskjøvnet så det etterliknet naturen mest mulig, med blant annet bølgende, graskledde terrengformer. Anleggene skulle oppleves ved å ferdes gjennom dem, stiene førte vandreren fra den ene utsikten til den andre (Håbjørg et al. Vedlegg til fredningssak, 2014). Parken har beholdt sin klassiske struktur fra Ankers tid, med to hovedsiktakser. De går utover Bogstadvannet, en mot sørvest i retning Fossum og den andre mot sørøst i retning Utsiktskollen ovenfor badeplassen (Håbjørg et al. Vedlegg til fredningssak, 2014).

Utsikter ble framhevet mulig i tråd med tidsepoken som kom på slutten av 1700-tallet, romantikken. Romantikken la vekt på naturen, følelsene og det originale (Hagen, 2023). Utsiktskollen var et vesentlig punkt for uteområdene og uteanlegg, ikke minst for å beskue Bogstad, vannet og kulturlandskapet rundt. Det finnes lite skriftlig informasjon om Utsiktskollen, likevel er det skildret av en rekke malere og grafikere opp gjennom historien. Maleriene gir en følelse av hvordan det opplevdes å være på kollen i Ankers tid. Det finnes malerier fra kollen fra 1780-tallet og videre ut mot tidlig 1800-tallet. Maleriet nedenfor er malt av Fredrik Petersen. Det er en kopi etter Erik Paulsen fra 1788. Maleriet viser den nyanlagte landskapsparken på Bogstad.

Figur 52 Maleri av Bogstad gård. Kuntsner Frederik Petersen. Foto Rune Aavik. Hentet fra Digitalt museum.

Landskapet rundt og bak Bogstad ble inkorporert som en del av parken ved hjelp av prinsippet "lånte utsikter". Grensen mellom parken og det omkringliggende landskapet viskes ut og blir flettet sammen. På bildet under kan det se ut som om skogen og de høyere kollene rundt Bogstad er en del av parken og hagen. Det var ikke bare Bogstad som ble malt slik. Lignende malerier finnes også av Ullevål gård og Henningslyst (Rodeløkken) på Bygdøy.

Figur 53 Maleri av Bogstad gård. Kunstner Christian August Lorentzen fra 1790-1799. Foto: Rune Aavik. Hentet fra Digital museum.

Figur 54 Maleri av Henningslyst (Rodeløkken), Bygdøy. Kunstner Christian August Lorentzen. Foto: Rune Aavik. Hentet fra Oslo i bilder.

Figur 55 Maleri av Ullevål gård fra 1825. Kunstner Carl Frederik Vogt. Foto: Rune Aavik. Hentet fra Oslo i bilder.

Utsiktsskollen var koblet til Bogstad skogpark, et relativt sort område med betegnelsen «skogpark». Skogparken var viktig for opplevelse. Det var et kjent sted for utflukter og jakt (Bymiljøetat, 2012). Samtidig inneholdt skogparken mye variasjon i skogtyper og noen deler var dyrket mark og havnehager (Bymiljøetat, 2012). Dermed var det overganger mellom tydelig kulturpreg og mer urørt natur. Avgrensningen til skogparken er noe utydelig i overgangen til innmark og omkringliggende arealer. I tillegg til Bogstad skogpark i nord lå

Himstadjordet i sør. Til sammen var det et stort og åpent kulturlandskap. Tiden etter Peder Anker og frem til i dag ble Utsiktskollen ikke vedlikeholdt på samme måte og grodde sakte, men sikkert tilbake som en skog.

Kapittel 3 Diskusjon

I dette kapittelet skal noen av funnene som anses som aktuelle gås gjennom og diskuteres.

Det kan raskt tenkes at Utsiktskollen ikke ville blitt gjort noe med hvis ikke det var for Røa Vel. Organisasjon er partipolitisk nøytrale og uavhengig av staten, Oslo kommune, offentlige myndigheter og har en grunnleggende tilhørighet til lokalbefolkningen. Engasjementet Røa Vel har for Utsiktskollen styrker betydningen den har for nærmiljøet. Samtidig er det utfordrende å være pådriver til prosjektet som en frivillig organisasjon. Det uavhengige og idealistiske utgangspunktet samt den lokale forankringen er en styrke, men samtidig har Røa Vel ingen formell myndighet og begrensede økonomiske ressurser. Organisasjonen kan bare være med å påvirke og det har sine begrensninger.

For at Røa Vel skal få gjennomslag og bli hørt er det viktig å ha god kommunikasjon med andre aktører, spesielt med dem som bestemmer. I dette prosjektet er det Bymiljøetaten og Byantikvaren. I løpet av prosjektet har det tilsynelatende vært en god dialog med både etaten og Byantikvaren som også har sett på gjenåpningen som verdifullt. Selv med god kommunikasjon er det ikke alltid like gjennomførbart. Bymiljøetaten har mye på agendaen og Utsiktskollen får kanskje en lavere prioritet og langsommere fremdrift enn Røa Vel håper på.

Det kan oppstå konflikt mellom kulturminner og naturmangfoldet. Fredningsvedtaket for Utsiktskollen har vært oppmerksom på naturmangfoldet. I all hovedsak mener Riksantikvaren at fredningen ikke har noen negativ påvirkning på naturmangfoldet. I andre tilfeller kan det bli et dilemma hvor enten en part må vike for den andre. På Utsiktskollen har det blitt en diskusjon etter hogsten av større trær, hvor Røa Vel håpet at Bymiljøetaten ville ta vekk flere av dem. Røa Vel mener at mye fortsatt kan gjøres for å åpne opp kollen i tråd med Byantikvarens uttalelse. Det er nok tilfelle, men på den andre siden kan en lure på om det er riktig for naturen som har opparbeidet seg i flere år. Fra Bymiljøetaten sin skogfaglige begrunnelse kan en for rask fjerning av trærne, potensielt ødelegge for naturmangfoldet på Utsiktskollen.

Engasjementet til Røa Vel må fortsette. Selv om Bymiljøetaten har hovedansvar er det viktig at Røa Vel er med både videre i prosjektet og senere. Det er viktig å være klar over at tiltak må følges opp og vedlikeholdes. Tilsyn av Utsiktskollen er avgjørende for å opprettholde ønsket uttrykk og bruk av området. Til tider kan det være krevende, men samtidig kan det

fremme eierskapsfølelse og styrke samarbeid innad i Røa Vel og interessen i lokalbefolkningen.

Kort oppsummert er gjenåpningen av Utsiktskollen godt i gang, mye har blitt gjort på grunn av pågangsmotet til Røa Vel. I prosjektet har kommunikasjon med ulike aktører vært en viktig faktor for fremgangen. Det kan fort oppstå konflikt mellom kulturminner og naturmangfoldet og det må tas hensyn til når fredet områder skal endres. Engasjementet til Røa vel er viktig for nærmiljøet og for et godt samarbeid med myndigheter.

Kapittel 4 Anbefalinger

I dette kapittelet vil anbefalinger til Utsiktskollen bli presentert i form av skjøtselsplan.

Skjøtselen er avgjørende for hvordan Utsiktskollen vil utvikle seg over tid. Skjøtselsplanen bygger på informasjonen og kart for område som har kommet tidligere i oppgaven.

Målsettingen til skjøtselen skal holde kulturlandskapet åpent og formidle om kulturhistorien, Skjøtselsplanen bygger på prosjektet for gjenåpningen av Utsiktskollen.

4.1 Skjøtselsplan

Mål

Hovedmål

Formålet med skjøtselen er at kulturhistorien til Utsiktskollen skal fremmes og ivaretas. Ved å holde vegetasjon nede skal det opprettholde uttrykket fra det åpne kulturlandskapet.

Utsiktskollen sin kulturhistorie skal være tilgjengelig for lokale og tilreisende. Gjennom oppgradering av området vil Utsiktskollen være mer attraktivt som turdestinasjon.

Mål for åpent kulturlandskap og bekjempelse av fremmede arter

Gjengroingsarter av lignoser skal hindres med beiting av sauer fra Bogstad gård. Lignoser er vedaktige planter, fellesbetegnelse for trær og busker (Nyléhn, 2020). På Utsiktskollen finner en blant annet ask, lønn og fremmedarten rødhyll. Med beiting unngås reetablering av de øvrige gjengroingsartene. Ved behov må gjengroingsarter fjernes manuelt gjentatte ganger. Spesielt om rødhyll blir et utvidet problem på Utsiktskollen.

Mål for mer attraktiv turdestinasjon

For økt tilgjengeligheten til Utsiktskollen må turstien fra badeplassen få en høyere kvalitet. I tillegg er terrenget bort til utsiktspunktet fra turveien fuktig og gjørmete og derfor bør det etableres noe opparbeidet tursti. Samtidig må den ikke danne store skader for bakken og vegetasjonen rundt.

Det er behov for gjerder for sikkerhet mot fall ulykker ned til Sørkedalsveien. I tillegg kan gjerde mot campingplassen være en fordel, for å skille dem. For at folk skal kunne ta i bruk Utsiktskollen er det behov for rekreasjonselementer. For å få frem kulturhistorien, kan informasjonsskilt settes opp. Det kan også være aktuelt å gjøre området kjent med andre turaktiviteter, som stolpejakt. Når folk begynner å oppholde seg i området må det legges til rette for økt søppelhåndtering.

Beskrivelse av skjøtsel

Gjengroing

Utsiktskollen har blitt åpnet i første omgang etter Bymiljøtaens faglige vurdering. Men det er behov for rydding av småtrær og hauger med kvist. Beiting skal foregå med sau fra Bogstad gård. Bymiljøetaten forklarer at sauene slippes på beite når vegetasjonen blir grønn, vanligvis er det i løpet av mai måneden og tas inn i starten av oktober. Intensivering av beitetrykket i et inngjerdet område vil holde kulturlandskapet åpent. Sauene kan beite i en snau uke til en hel måned alt etter hvor mye beite det er. Det er viktig å la beite få hvile etter en avbeiting.

Areal som har behov for økt beitepress gjerdes inne, for å sikre at sauene holder seg der.

Søknad om gjerder er en formalitet for Utsiktskollen, fordi det er fredet område. Bymiljøetaten kan bruke ulike gjerde typer. Alt fra sauenetting til flyttbare strømgjerder.

Etter videre vurdering fra Bymiljøetaten, kan det iverksettes flere tiltak på Utsiktskollen for å åpne kulturlandskapet ytterligere. Det er allerede iverksatt tiltak for å fjerne mye underskog og tynningshogst for trær med større diameter. Det er mulig å gjøre flere hogstingrep etter som dispensasjonen er gyldig i tre år etter mottakelse, 17. januar 2023. Det er viktig at trær og busker hugges/klippes så tett mot bakken som mulig for å unngå høye stubber uansett om de er store eller små. Høye stubber gjør det vanskelig å gå i området. Eventuelt også fjerne store stubber og røtter i etterkant. Til mindre krevende oppgaver kan dugnader med Røa Vel bli gjennomført.

Rødhyll

Fremmede arter som rødhyll. Det er viktig å holde bestanden nede, evt. holde et øye med dem. Spesielt når de får større vekstmuligheter når området har blitt mer åpent etter hogsten. Nye skudd av rødhyll kan bekjempes mekanisk i første omgang med nedkapping, om ikke sauene har spist skuddene. Nedkapping kan begrense videre frøspredning (Elven, 2018). Om faren for spredning og sterk vekst truer stedegne arter, kan kjemisk behandling vurderes.

Tursti ned til badeplassen

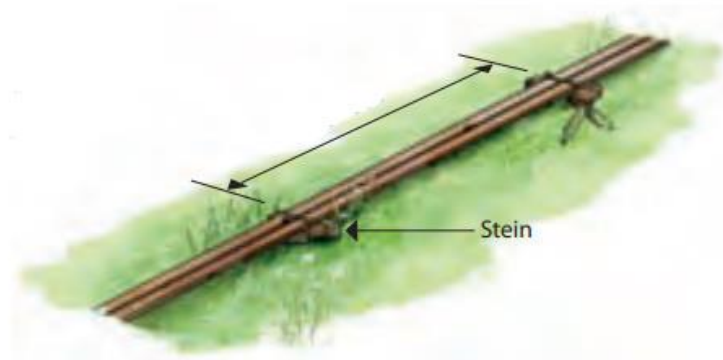
Turstien til badeplassen For å unngå større erosjon må vannet ledes vekk fra stien. Før en starter med det er det viktig å ha kunnskap om hvor mye vann som kan komme inn på stien. Siden Utsiktskollen er fredet må en også sørge for at vannet ikke kommer i konflikt med kulturminne. når det ledes vekk fra stien. En mulighet er lage en drenerende grøft og lede vannet vekk fra stien. Stien må også oppgraderes ved å legge tilføre masser for å dekke over erosjonsskadene. Den bør opparbeides punktvis med grusdekke for å få en tørr og slitesterk overflate. Bredden skal være tilpasset gående. Stien må jevnlig sjekkes i starten og se

løsningen leder vannet riktig. Med jevne mellomrom må vannrennen vedlikeholdes, så den ikke tetter seg med løv om høsten eller av andre årsaker.

Tursti bort til utsiktspunkt

Det må kartlegges hvor stiene skal gå i terrenget fra turveien og bort til utsiktspunktet. Det skal være en enkel tursti med begrenset tilrettelegging. Det beste er å legge stien vekk fra de aller fuktigste og våte områdene. Det kan være aktuelt med noe drenering for å lede vannet som kommer fra campingplassen, ned mot den gjengrodde vannrennen ved traktorveien.

For minst slitasje i terrenget til stien kan en løsning være å legge langsgående plank eller stokker to og to og flates oppå, også kaldt klopper. Det er lurt å bruke tresorter som tåler fukt godt. Malmfuru kan benyttes og den har en lang holdbarhet, i noen tilfeller kan den være påkrevd i vernede områder (Løken, 2021). Tverrplankene må legges stødig i terrenget og understøttes med «bukke» som slås ned, eller med fat stein som legges ned (Corneliussen, 2008). Et større felt med klopper kan være en løsning i groper det er mest fuktig.

Figur 56 Illustrasjon av plank for tursti. Hentet fra *Veileder: Tilrettelegging av turveier, løyper og stier* av kultur- og kirkedepartementet.

Permanente gjerder for sikkerhet og avgrensing mot campingplassen

Bymiljøetaten planlegger å sette opp et permanent gjerde for å sikre den bratte skrenten mot Sørkedalsveien. Planen er å sette opp et gjerde som er litt finere enn netting som er trygt og føles innbydende. Det er dialog med Bogstad camping om oppsett av gjerder mellom campingområdet og Utsiktskollen. For å iverksette og ha permanente gjerder må By miljøetaten søke til Byantikvaren og få en dispensasjon. Det er viktig å følge opp gjerdene og se til at de forsikrer riktig funksjon og trygghet.

Rekreasjonselementer/ kulturminnelementer

Etter gjenåpningen av Utsiktskollen skal folk føle at en kan ta i bruk området. Røa Vel har allerede satt ut noen benker. I første omgang er det satt ut noen sitteplasser. Videre må en observere hvilke rekreasjonstilbud som vil være aktuell for Utsiktskollen.

For å synliggjøre kulturminnene om Utsiktskollen som et yndet sted for kunstmalere, har Røa Vel fremmet tanken om utplassering av et permanent staffeli. Dette skal være tilgjengelig for allmenn benyttelse for vordende kunstnere som blir inspirert av historien og den flotte utsikten.

Formidling av kulturhistorien

Informasjon om kulturhistorien må være lett tilgjengelig. Derfor kan informasjonsskilt være en løsning. I parken nær Bogstad gård har de satt opp informasjonsskilt, slik som en ser på figur 57 Ved å lage dem med et lignende uttrykk, kan gi en gjennomgående følelse at Utsiktskollen er en del av kulturhistorien til Bogstad. Å vedlikeholde skiltene er viktig for at informasjonen skal være synlig og lett tilgjengelig i år fremover.

Stolpejakten begynte i 2014 og er en allmenntilgjengelig forening som skal bidra til å aktivisere alle mennesker rundt om i landet (Stolpejakten, u.d.). Uansett alder, om en er skoleelever, dem med nedsatte funksjonsevner eller de som rett og slett ønsker å gjøre seg bedre kjent i byen og distriktet (Stolpejakten, u.d.). Med en stolpe på Utsiktskollen kan en scanne QR-koden på stolpen med mobilen og få opp informasjon om kulturhistorien. Det er viktig å se til at stolpen er montert ordentlig. Å montere den med skruer inntil informasjonsskiltet kan sikrer at den ikke løsner

Figur 57 Informasjonsskilt til parken ved Bogstad.
Foto: Mai Yan Brask.

Figur 58 Stolpejakten. Foto: Akershus Reiselivsråd.

Søppelhåndtering

Det er viktig at det holdes ryddig på Utsiktskollen. Derfor vil det være viktig å en god ordning på søppelhåndtering. Et alternativ er å sette ut søppelkasser. For Utsiktskollen vil det være hensiktsmessig å ha en type søppelkasse som kan samle mye og med lokk slik at dyr ikke kan gå inn. Søppelkassene må jevnlig sjekkes og tømmes. Noen sesonger kan det være større vedlikehold av dem enn andre.

Figur 59 Bilde av mulig avfallsbeholder. Hentet fra anonse for sekkestativ i Ringebu kommune.

Andre anbefalinger

Et mulig skjøtselstiltak er å beskjære trær som står nede ved Sørkedalsveien. Kronene er store og hindrer utsikt fra utsiktspunktet.

Kapittel 5 Refleksjon

Det har vært en spennende prosess og følge med på nærområdet hvor jeg selv er vokst opp. Å ha tilknytning til området så jeg som en fordel. I tillegg til at reiseveien ikke var for lang. Til tross for at jeg har gått mye turer i nærheten, har jeg tidligere aldri gått helt ut til utsiktspunktet. På befaring i fjor våres så jeg hvilken verdi stedet kan gi til turgåere og folk som bor i nærområdet.

Fredningen og kulturhistorien har det store fokuset i oppgaven. Jeg har lært mye om Kulturminner og hvor viktig det er for Utsiktskollen. I starten av oppgaven, hadde jeg lite kunnskap om kulturminnene til Bogstad og omfanget av fredningen. Å gå i dybden av fredningsvedtaket og kulturhistorien har lært meg mye, som jeg kommer til å ta med meg videre. Det er viktig å vite hvilke omstendigheter som ligger til grunne før en starter et prosjekt.

For at Utsiktskollen skal fortsette å være et åpent landskap er det viktig at det vedlikeholdes. Jeg håper at noen av anbefalingene mine vil komme til nytte og gleder meg til å følge åpningen av Utsiktskollen videre.

Litteraturliste

- Akersposten. (u.d.). *Om avisen*. Hentet fra Akersposten: <https://www.akersposten.no/vis/info/om-avisen>
- Bakken, V. (2019, Oktober 11). *Enda en vanntunnel – denne gang på Bogstad*. Hentet fra Akersposten: <https://www.akersposten.no/enda-en-vanntunnel-denne-gang-pa-bogstad/s/5-142-44929>
- Bjerkely, H. J. (2018). *Norske naturtyper*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bogstad gård. (u.d.). *Bogstads historie*. Hentet fra Bogstad gård: <https://bogstad.no/bogstads-historie>
- Bydel Vestre Aker. (2020). *Protokoll fra møte i bydelsutvalget 13.02.20*. Oslo: Bydel Vestre Aker.
- Bymiljøetat. (2012). *Bogstad Skogpark, Skjøtselsplan*. Oslo: Bymiljøetat i Oslo kommune.
- Corneliussen, P. (2008, Februar). *Veileder: Tilrettelegging av turveier, løyper og stier*. Oslo: Kultur- og kirkedepartementet.
- Dagsavisen. (2015, august 3). *Fra fjord til dal med surklende elv*. Hentet fra Dagsavisen: <https://www.dagsavisen.no/oslo/nyheter/2015/08/03/fra-fjord-til-dal-med-surklende-elv/>
- DNT. (u.d.). *Nærturer og turforslag i Oslomarka*. Hentet fra DNT Oslo og Omegnen: <https://www.dntoslo.no/nrturer-i-marka/>
- Elven, R. (2018). *Sambucus racemosa, vurdering av økologisk risiko*. Hentet fra Fremmedartslista 2018: <https://artsdatabanken.no/fremmedarter/2018/N/2043>
- Hagen, E. B. (2023, Januar 24). *Romantikken*. Hentet fra Store norske leksikon: https://snl.no/romantikken_-_litteratur
- Håbjørg, M. B., Langvandslie, B., & Stang, K. (2014). *Fredningsvedtak: Bogstad gård med plasser og kulturlandskap*. Oslo: Riksantikvaren.
- Håbjørg, M. B., Langvandslie, B., Stang, K., Eggen, M., & Lie, T. O. (2014). *Vedlegg til fredningssak. Bogstad gård med plasser og kulturlandskap*. Oslo: Riksantikvaren.
- Kjos, E. (2018, Desember 18). «*Bogstadleiren i svært dårlig forfatning*». Hentet fra Akersposten: <https://www.akersposten.no/bogstadleiren-i-svart-darlig-forfatning/o/5-142-35479>
- Kjos, E. (2019, Juli 8). «*Hva skjer med Bogstadleiren nå?*». Hentet fra Akersposten: <https://www.akersposten.no/hva-skjer-med-bogstadleiren-na/o/5-142-41860>
- Knudsen, O. F. (2023, Mai 4). *Myndighet*. Hentet fra Store norske leksikon: <https://snl.no/myndighet>
- Lovdata. (1979, Februar 15). *Lov om kulturminner [kulturminneloven]*. Hentet fra Lovdata: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1978-06-09-50?q=kulturminneloven>
- Løken, A. (2021, September 16). *Marka-hjelperne*. Hentet fra Aftenposten: <https://www.aftenposten.no/oslo/i/k6MrEA/marka-hjelperne>
- Løvenskiold. (u.d.). *SAMLING AV EIENDOMMENE*. Hentet fra Løvenskiold: <https://lovenskiold.no/samling-av-eiendommene>
- Martinsen, P. D., & Borgen, F. A. (2023). *13/36 Bogstad gård - dispensasjon for hogst i Bogstad skogpark*. Oslo: Byantikvaren.

Miljølære. (u.d.). *Kulturlandskapet*. Hentet fra Miljølære:
<https://www.miljolare.no/tema/naturomrader/artikler/kulturlandskapet.php>

Muri, B. (2012). *Sørkedalen*. Oslo: H. Aschehoug & Co.

NAOB. (2023, april). *Det Norske Akademi for Språk og Litteratur*. Hentet fra NAOB: <https://naob.no/>

NAOB. (u.d.). *Lund*. Hentet fra Det Norske Akedmis Ordbok: https://naob.no/ordbok/lund_1

NAOB. (u.d.). *Løv*. Hentet fra Det Norsk Akedemis Ordbok: <https://naob.no/ordbok/l%C3%B8v>

NAOB. (u.d.). *Underskog*. Hentet fra Den norske akademis ordbok:
<https://naob.no/ordbok/underskog>

Nordlie, H. (2022, November 30). *Golf*. Hentet fra Store norske leksikon: <https://snl.no/golf>

Nyléhn, J. (2020, Desember 28). *Lignoser*. Hentet fra Store norske leksikon: <https://snl.no/lignoser>

Nylenna, M., & Braut, G. S. (2022, Januar 18). *Frivillige organisasjoner*. Hentet fra Store norske leksikon: https://sml.snl.no/frivillige_organisasjoner

Oslo byleksikon. (u.d.). *Bogstadleiren*. Hentet fra Oslo byleksikon:
<https://oslobyleksikon.no/side/Bogstadleiren>

Oslo byleksikon. (u.d.). *Himstadjordet*. Hentet fra Oslo byleksikon:
<https://oslobyleksikon.no/side/Himstadjordet>

Oslo golfklubb. (2023). *Historien og dokumenter*. Hentet fra Oslo golfklubb:
<https://oslogk.no/klubben>

Oslo kommune. (2022). *Grønne områder*. Hentet fra Oslo kommune:
<https://www.oslo.kommune.no/statistikk/miljostatus/gronne-omrader/>

Oslo kommune. (2023). *Ny overføringsledning for vann til Holmenkollen og Voksenåsen*. Hentet fra Oslo kommune: <https://www.oslo.kommune.no/slik-bygger-vi-oslo/ny-overforingsledning-for-vann-til-holmenkollen-og-voksenasen/>

Oslo kommune. (u.d.). *Bymiljøetaten*. Hentet fra Oslo kommune:
<https://www.oslo.kommune.no/etater-foretak-og-ombud/bymiljoetaten/>

Oslo kommune. (u.d.). *Gul liste*. Hentet fra Oslo kommune: <https://www.oslo.kommune.no/plan-bygg-og-eiendom/kulturminner-og-bevaring/gul-liste/>

PEFC. (u.d.). *Hvem er vi*. Hentet fra PEFC: <https://pefc.no/alt-om-oss/hvem-er-vi>

Riksantikvaren. (2023, Februar 28). *Fredet - vernet - verneverdig*. Hentet fra Riksantikvaren:
<https://www.riksantikvaren.no/les-om/fredet-vernet-verneverdig/>

Riksantikvaren. (u.d.). *Bogstad gård med husmannsplasser og kulturlandskap*. Hentet fra Riksantikvaren: <https://www.riksantikvaren.no/fredninger/bogstad-gard-med-husmannsplasser-og-kulturlandskap/#close%20title=>

Røa Vel. (2021). *Organisering Røa Vel*. Hentet fra Røa Vel: <http://www.roavel.no/organisering/#>

Stolpejakten. (u.d.). *Konseptet*. Hentet fra Stolpejakten: <https://stolpejakten.no/konseptet>

- Tvedt, K. A. (2022, februar 14). *Nordmarka*. Hentet fra Store norske leksikon: <https://snl.no/Nordmarka>
- Tvedt, K. A. (2022, februar 8). *Sørkedalen*. Hentet fra Store norske leksikon: <https://snl.no/S%C3%B8rkedalen>
- Udir. (2021, Mai 25). *Uteskole*. Hentet fra Utdanningsdirektoratet: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/tilpasset-opplaring/uteskole/>
- Udir. (u.d.). *Kompetansemål etter 4. trinn*. Hentet fra Utdanningsdirektoratet: <https://www.udir.no/lk20/saf01-04/kompetansemaal-og-vurdering/kv145?lang=nob>
- Udir. (u.d.). *Rammeplan for barnehage, nærmiljø og samfunn*. Hentet fra Utdanningsdirektoratet: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/fagomrader/narmiljo-samfunn/>
- Vabo, S. I. (2022, mars 8). *Byantikaver*. Hentet fra Store norske leksikon: <https://snl.no/byantikvar>

Figur- og bildeliste

- Figur 1** Kart over Sørkedalen. Fremhevet i lysegrønn. Med viktige plasser med svart og rød boks. Hentet fra Sørkedalens bosetningshistorie. URL: Oversiktskart (sorkedalen.no) 8
- Figur 2** Kart som viser omfanget av fredningen. Hentet fra fredningsdokumentet. 8
- Figur 3** Kart av Bogstad skogpark. Grønn avgrensning. Utsiktsskollen markert rødt. Hentet fra skjøtselsplanen 2012. 8
- Figur 4** Turkart over Nordmarka Øst. Hentet fra DNT. 8
- Figur 5** Kart med avgrenset område for oppgaven markert i oransje, Utsiktsskollen markert som rødt punkt og siktlinje rød stiplet linje. Hentet fra kartverket. URL: Norgeskart 10
- Figur 6** Bilde av utsikten fra utsiktspunktet. Foto: Mai Yan Brask. 10
- Figur 7** Oversikt som viser organisering og funksjoner innad i Røa Vel. URL: <http://www.roavel.no/organisering/#> 14
- Figur 8** Bogstadleiren. Tysk brakkeleir. Familier flytter inn i leiren. Oktober 1947. Foto: Ukjent/Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek. Hentet fra digitalmuseet. URL: <https://digitaltmuseum.no/021017943698/bogstadleiren-tysk-brakkeleir-familier-flytter-inn-i-> 16
- Figur 9** Blått felt er området for Bogstadleir. Hentet fra Kulturminnesøk 16
- Figur 10** Tidslinje for prosjektet Utsiktsskollen. Laget av Mai Yan Brask 17
- Figur 11** Bildet viser plan for anleggsplass, anleggsvei og tunnelinnslag omtrent kommer. Blå linje viser mulig ny lysløypepetrasé og den grønne viser sti ned til badeplass/p-plass. Rød linje viser anleggsvei. Hentet fra Akersposten, «Grønne lunger, turveier og ny lysløype» 14.10.2019. Flyfoto fra Google Maps. 19
- Figur 12** Bilde av tett vegetasjon i området ved Utsiktsskollen. Gjennom skogen på nedsiden av turveien kommer ny lysløype i anleggsperioden. Foto: Vidar Bakken. Hentet fra Akersposten, Enda en vanntunnel – denne gang på Bogstad 11.10.2019. 19
- Figur 13** Røa Vel sin skisse av Utsiktsskollen med områdeavgrensning markert med blått. Greenene 15 og 16 markert grønt. Røft plassering utsiktspunktet er skravert sort. Hentet fra PowerPoint til Røa Vel. 21
- Figur 14** Bilde sitteplasser. Foto: Mai Yan Brask 22
- Figur 15** Bilde av Utsiktsskollen. Småtrær og kvist i hauger. Foto: Mai Yan Brask 22
- Figur 16** Bilde av Utsiktsskollen. Småtrær og kvist i hauger. Foto: Mai Yan Brask. 22
- Figur 17** Kart for hogst i Bogstad Skogpark. Hentet fra dispensasjonen for tynningshogst. Laget av Bymiljøetaten. 24

Figur 18 Kart for bakkeskanning av området for hogst. Laget av bymiljøetaten.	25
Figur 19 Bilde av Utsiktskollen mot vannet. Tatt 24. september 2022. Foto: Mai Yan Brask	27
Figur 20 Bilde av Utsiktskollen mot vannet. Tatt 18. oktober 2022. Foto: Mai Yan Brask	27
Figur 21 Bilde av Utsiktskollen mot vannet. Tatt 2. januar 2023. Foto Mai Yan Brask	27
Figur 22 Bilde av Utsiktskollen mot vannet. Tatt 22. april 2023. Foto: Mai Yan Brask	27
Figur 23 Bilde av trær som hindrer utsikt mot Bogstad gård. Foto: Mai Yan Brask.	28
Figur 25 Bilde av utsikt mot Bogstad gård fra kanten mot skråningen ned til Sørkedalsveien. Foto: Mai Yan Brask	29
Figur 26 Høye og tynne bjørketrær på Utsiktskollen. Foto: Mai Yan Brask.	29
Figur 27 Ask i busksjiktet på Utsiktskollen. Foto: Mai Yan Brask.	30
Figur 28 Lønn i busksjiktet på Utsiktskollen. Foto: Mai Yan Brask.	30
Figur 29 Rødhyll i busksjiktet på Utsiktskollen. Foto: Mai Yan Brask.	30
Figur 30 Sitteplasser på utsiktspunktet. Foto: Mai Yan Brask	31
Figur 31 Fuktig terreng nedenfor campingplassen. Foto: Mai Yan Brask.	32
Figur 32 Bilde av småtrær lagt i fuktig grop nedenfor campingplassen. Foto: Mai Yan Brask	32
Figur 33 Erosjonsskade på vei ned til badeplassen. Foto: Mai Yan Brask.	32
Figur 34 Erosjonsskade på vei ned til badeplassen. Foto: Mai Yan Brask.	32
Figur 35 Bilde av tursti og traktorvei opp til Utsiktskollen. Sett fra Turvei til Bogstad gård. Foto: Mai Yan Brask.	33
Figur 36 Kart viser tursti og traktorvei opp til Utsiktskollen. Hentet fra kartverket.	33
Figur 37 Maleri av Bogstad gård fra Utsiktskollen. Kunstner: Elias Meyer. Foto: Rune Aakvik. Hentet fra Digitalt museum. URL: Bogstad [akvarell] - Oslo Museum / DigitaltMuseum	34
Figur 38 Bilde av portstuene til Bogstad gård. Foto: Mai Yan Brask.	35
Figur 39 Bilde av turvei ved Kiwi. Hentet fra Google Maps.	35
Figur 40 Utklipp zoomet inn på Utsiktskollen. Hentet fra Kartverket.	36
Figur 41 Kart for oppmerket ruter for å komme seg til Utsiktskollen/ utsiktspunktet. Rød stiplet linje er tursti og rød heltrukket linje er turvei. Skravert område i rødt er utsiktspunktet. Hentet fra Kartverket. URL: Norgeskart	37
Figur 42 Hull til greene 16. Foto Mai Yan Brask.	38
Figur 43 Sauer beiter i landskapsparken ved Bogstad gård. Hentet fra Aktiv i Oslo. https://www.aktivioslo.no/hva-skjer-i-oslo/sauens-dag-pa-bogstad-gard-2/	38
Figur 44 Flyfoto av Himstadjordet i 1937. Hentet fra Finn kart	39
Figur 45 Hovedbygningen til Bogstad gård. Foto: Mai Yan Brask.	40
Figur 46 Kart med avgrensning for fredningsareal. Hentet fra fredningsvedtaket til Bogstad gård med plasser og kulturlandskap.	43
Figur 47 Supplerende kart for fredningskartet. Hentet fra Kartverket. URL: Norgeskart	44
Figur 48 Flyfoto fra 1937. Kart hentet fra Finn kart. Omtrentlig område for Utsiktskollen markert rødt.	46
Figur 49 Flyfoto fra 1956. Kart hentet fra Finn kart. Omtrentlig område for Utsiktskollen markert rødt.	46
Figur 50 Flyfoto fra 2022. Kart hentet fra Finn kart. Omtrentlig område for Utsiktskollen markert rødt.	46
Figur 51 Maleri fra 1792 av Peder Anker og Anna Elisabeth Cold med deres eneste barn Karen Anker. Av Jens Juel.	49
Figur 52 Maleri av Bogstad gård. Kunstner Frederik Petersen. Foto Rune Aavik. Hentet fra Digitalt museum.	51
Figur 53 Maleri av Bogstad gård. Kunstner Christian August Lorentzen fra 1790-1799. Foto: Rune Aavik. Hentet fra Digital museum.	52
Figur 54 Maleri av Henningslyst (Rodeløkken), Bygdøy. Kunstner Christian August Lorentzen. Foto: Rune Aavik. Hentet fra Oslo i bilder.	52

- Figur 55 Maleri av Ullevål gård fra 1825. Kunstner Carl Frederik Vogt. Foto: Rune Aavik. Hentet fra Oslo i bilder. 52
- Figur 56 Illustrasjon av plank for tursti. Hentet fra Veileder: Tilrettelegging av turveier, løyper og stier av kultur- og kirkedepartementet. 58
- Figur 57 Informasjonsskilt til parken ved Bogstad. Foto: Mai Yan Brask. 60
- Figur 58 Stolpejakten. Foto: Akershus Reiselivsråd.
- Figur 59 Bilde av mulig avfallsbeholder. Hentet fra anonse for sekkestativ i Ringebu kommune. 60

Tegnforklaring til kartverket

Supplerende tegnforklaring gjeldene for Kartverket:

Tegnforklaring kart:
Kartinnhold vil variere med målestokken

	Fritidsbolig		
	Bolig/Gårdsbruk		
	Næringsbygg		
	Godkjent nybygg		
	Skog		
	Dyrket mark		
	Bymessig Bebyggelse		
	Tettbebyggelse		
	Myr		
	Bre		
	Industri		
	Dagbrudd / Steintipp		
	Flyplass		
	Privat veg		
	Kommunalveg		
	Fylkesveg		
	Europa- og riksveg		
	Traktorveg		
	Merket sti		
	Sti		
	Kommunegrense		
	Fylkesgrense		
	Riksgrense		
	Høydekurve		
	Stor bekk		
	Elv		
	Stor elv		
	Vernet natur grense		
	Tettsted		
	Flyplass		
	Bolig		
	Fritidsbolig		
	Gårdsbruk		
	Kirke/Kapell		
	Sykehus		
	Annen fiskeri- og landbruksnæring		
	Annen næring		
	Campingplass		
	Fyr		
	Gruve		
	Mast		
	Tank		
	Tårn		

Grenselinjer:	
	Nøyaktig måling
	Middels nøyaktig
	Mindre nøyaktig
	Lite nøyaktig
	Skissenøyaktighet
	Uavklart grense (m. kvalitet)
Hjelpelinjer:	
	Hjelpelinje fiktiv
	Hjelpelinje vannkant
	Hjelpelinje vegkant
	Hjelpelinje punktfaste
Punkt:	
	Matrikkelenhet med mat. nr.
	Anleggseiendom (må søkes)
	Bygning med bygningsnr.
	Adresse, vegadr. / mat. adr.

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway